

**Helsingfors stads läroplan
för grundläggande utbildning
för vuxna på svenska**

Helsingfors

Namn	Helsingfors stads läroplan för grundläggande utbildning för vuxna på svenska
Kommun	Helsingfors
Skola	Helsingfors stads svenska arbetarinstitut
Pdf skapad	25.8.2023

Innehållsförteckning

1. Den lokala läroplanens betydelse och uppgörandet av den.	1
1.1. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen.	1
1.2. Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen.	2
1.3. Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen.	3
1.4. Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen.	3
2. Utgångspunkter för anordnandet av undervisningen.	6
2.1. Målgrupper i den grundläggande utbildningen för vuxna.	6
2.2. Förpliktelser som styr anordnandet av undervisningen.	6
2.3. Utbildningens omfattning och upplägg.	7
2.4. Värdegrunden.	8
2.5. Synen på lärande.	10
2.6. Frågor som avgörs på lokal nivå.	11
3. Uppdraget och de allmänna målen i den grundläggande utbildningen för vuxna.	12
3.1. Uppdraget i den grundläggande utbildningen för vuxna.	12
3.2. Nationella mål för undervisningen.	12
3.3. Mångsidig kompetens som mål.	13
3.3.1. Mångsidig kompetens.	14
3.4. Frågor som avgörs på lokal nivå.	19
4. Verksamhetskultur som utvecklar förmågan att lära sig och främjar integration i samhället.	20
4.1. Verksamhetskulturens betydelse och utvecklandet av den.	20
4.2. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen.	21
4.3. Lärmiljöer och arbetssätt.	23
4.3.1. Lärmiljöer.	23
4.3.2. Arbetssätt.	25
4.4. Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden.	26
4.5. Frågor som avgörs på lokal nivå.	27
5.Handledning, stöd för lärande och studier, studerandevård och användning av disciplinära åtgärder.	29
5.1. Handledning.	29
5.2. Individuell studieplan.	30
5.3. Stöd för lärande och studier.	32
5.4. Studerandevård.	33
5.5. Disciplinära åtgärder.	34

5.6. Frågor som avgörs på lokal nivå och utbildningsanordnarens studerandevårdsplan.	35
6. Samarbete och olika undervisningsarrangemang.	37
6.1. Samarbete.	37
6.2. Fjärruppkoppling i undervisningen.	38
6.3. Undervisning som ordnas vid straffanstalter.	38
6.4. Frågor som avgörs på lokal nivå.	39
7. Bedömning av den studerandes lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen för vuxna.	41
7.1. Bedömningens syften.	41
7.1.1. Formativ bedömning.	41
7.1.2. Summativ bedömning.	42
7.2. Allmänna principer för bedömningen.	42
7.3. Bedömning av lärande och kunnande.	44
7.4. Bedömning av arbete.	44
7.5. Studiegången.	44
7.6. Identifiering och erkännande av kunnande som förvärvats annanstans.	45
7.7. Påvisande av kunskap i en särskild examen.	45
7.8. Bedömning och betyg i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna.	46
7.9. Bedömning och betyg i slutskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna.	47
7.9.1. Kursbedömning.	47
7.9.2. Slutförande av hela den grundläggande utbildningens lärokurs.	47
7.9.3. Slutbedömning och bildande av vitsord.	48
7.9.4. Betyg och betygsanteckningar i slutskedet av den grundläggande utbildningen för vuxna.	49
7.10. Frånvaro och dess inverkan på bedömningen.	50
7.11. Ny bedömning och rättelse av bedömning.	50
7.12. Frågor som avgörs på lokal nivå.	51

1. Den lokala läroplanens betydelse och uppgörandet av den

1.1. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

Den grundläggande utbildningen för vuxna är avsedd för alla som fullgör den grundläggande utbildningen efter det att de passerat läropliktsåldern. Den grundläggande utbildningen för vuxna består av två skeden: ett inledningsskede och ett slutskede. Om den studerande inte har läs- och skrivfärdigheter eller om färdigheterna är bristfälliga kan inledningsskedet också omfatta ett läskunnighetsskede (eller en del av det). Den grundläggande utbildningen för vuxna grundar sig i hög grad på individuell anpassning av studierna med hjälp av en sådan individuell studieplan som beskrivs i avsnittet Individuell studieplan. Den studerandes tidigare kunskaper räknas till godo i utbildningen för vuxna.

Styrsystemet för den grundläggande utbildningen för vuxna ska garantera jämlikhet och kvalitet i utbildningen samt skapa goda förutsättningar för studierna. Styrsystemets normdel består av lagen och förordningen om grundläggande utbildning, statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (nedan förordningen om timfördelningen), grunderna för läroplanen samt den lokala läroplanen och läsårsplanen som baserar sig på den.

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna bygger på lagen och förordningen om grundläggande utbildning och på statsrådets förordning som fastställer målen och timfördelningen. Grunderna för läroplanen är en nationell föreskrift utfärdad av Utbildningsstyrelsen, enligt vilken den lokala läroplanen uppgörs. Syftet med grunderna för läroplanen är att stödja och styra undervisningen samt främja en enhetlig grundläggande utbildning för vuxna i landets alla vuxengymnasier, folkhögskolor och andra läroanstalter som erbjuder grundläggande utbildning för vuxna. Dessa läroplansgrunder täcker hela den grundläggande utbildningen för vuxna, från inledningsskedet till slutskedet i den grundläggande utbildningen.

Den grundläggande utbildningen för vuxna är en undervisningshelhet där målen och innehållet inom olika delområden hör samman och bildar en grund för undervisningen och verksamhetskulturen. Därför innehåller grunderna för läroplanen utöver föreskrifter om uppdrag och mål också text som belyser dessa. Grunderna för läroplanen innehåller också hänvisningar till den lagstiftning som grunderna baserar sig på.

Eftersom den grundläggande utbildningen för vuxna är en del av vuxenutbildningssystemet används begreppet studerande i stället för elev. En studerande har enligt lagen om grundläggande utbildning rätt att få undervisning enligt läroplanen, studiehandledning och stöd för lärande och skolgång.

Lokal precisering

Den grundläggande utbildningen för vuxna på svenska ordnas av Helsingfors stads svenska arbetarinstitut, det vill säga Helsingfors arbis, som är en del av den svenskspråkiga vuxenutbildningen i Helsingfors. Undervisningsspråket är svenska.

1.2. Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen

Utbildningsanordnaren ansvarar för att utarbeta en lokal läroplan samt för att utvärdera och utveckla den. I läroplanen bestäms hur undervisningen och bedömningen av lärande, handledning av studierna, stöd och studerandevård samt samarbete och undervisning i särskilda situationer ska ordnas och genomföras. I den kompletteras och prioriteras ur ett lokalt perspektiv de mål, riktlinjer och centrala innehåll samt övriga frågor som gäller undervisningen som fastställs i de nationella grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna. Utbildningsanordnaren ska utarbeta läroplanen med beaktande av de lokala förhållandena, särdragen och möjligheterna, de studerandes behov samt resultat från utvecklingsarbete och intern utvärdering.

Den lokala läroplanen ska främja kontinuerlig utveckling av undervisningens kvalitet, stärka kontinuiteten i utbildningen och skapa en god grund för övergången till andra stadiet. Eftersom grundläggande utbildning för vuxna främst ordnas i vuxengymnasier och folkhögskolor som också ordnar annan utbildning och undervisning, är det viktigt att utarbeta läroplanen så att målen och arbetssätten är enhetliga eller förenliga för hela läroanstalten. Samma princip gäller eventuella större nätverk av utbildningsanordnare.

Utbildningsanordnaren kan upphandla undervisning i läskunnighetsskedet av en kommun, samkommun, privat utbildningsanordnare eller anordnare av yrkesutbildning. I en sådan upphandling ansvarar utbildningsanordnaren för att den undervisning som upphandlas följer grunderna för läroplanen. Om utbildningsanordnaren beslutar att upphandla denna del av en annan utbildningsanordnare ska utbildningsanordnaren beskriva upphandlingsförfarandet i den egna läroplanen och inkludera läroplanen för läskunnighetsskedet i beskrivningen i den utformning som den andra utbildningsanordnaren kommer att genomföra planen.

Utbildningsanordnaren ska godkänna läroplanen för grundläggande utbildning för vuxna separat för undervisning på svenska och finska samt vid behov för undervisning på något annat språk. Utbildningsanordnaren kan utarbeta en gemensam lokal läroplan för alla läroanstalter eller en plan som innehåller både utbildningsanordnarens gemensamma delar och delar som är gemensamma för flera läroanstalter och/eller läroanstaltsspecifika delar. Utbildningsanordnare kan också komma överens om inbördes samarbete och gemensamma regionala riktlinjer för läroplanerna. Utbildningsanordnarens studerandevårdsplan ersätter den lokala läroplanen för studerandevårdens del.

Läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna ska utgöra en realistisk del av studievägen som motiverar de studerande. Särskilt viktigt är det att skapa studieförutsättningar för studerande som har låg kunskapsnivå eller som har märkbart bristfällig eller helt saknar grundskoleutbildning. I arbetet med läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna bidrar man till utvecklingen av det lokala utbildningsutbudet genom att skapa en meningsfull och kontinuerlig utbildningsprocess och genom att trygga en smidig övergång till fortsatt utbildning eller arbetslivet. Den lokala läroplanen ska utarbetas genom lokalt eller regionalt samarbete med andra parter som arbetar med samma grupper av studerande, t.ex. andra läroanstalter, arbets- och näringsbyråer, olika aktörer som erbjuder utbildnings- och kulturtjänster samt studerandevården och, när det gäller samarbete mellan hem och skola för minderåriga studerande, välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster.

Den lokala läroplanen ska utarbetas med hänsyn till utbildningsanordnarens övriga planer och beslut som gäller utbildning samt eventuella program för hållbar utveckling eller kulturell fostran. Utöver detta beaktas likabehandlingsplanen enligt lagen om likabehandling.

Utbildningsanordnaren ska utarbeta en läsårsplan som grundar sig på läroplanen. En studerande har enligt lagen om grundläggande utbildning rätt att få undervisning enligt läroplanen. För

att trygga denna rätt ska alla som arbetar med de studerande verkställa den läroplan som utbildningsanordnaren godkänt och följa övriga normer som reglerar arbetet.

Utbildningsanordnaren ska se till att läroplanen och läsårsplanen utarbetas och verkställs så att personalen inom undervisningsväsendet har möjlighet att delta i läroplansarbetet och genom yrkesövergripande samarbete mellan olika grupper. De studerande ska ges möjlighet att delta i läroplansarbetet. Läroanstaltens olika personalgrupper och de studerande ska ha möjlighet att delta i läroplansarbetet, oberoende av om läroplanen utarbetas separat för varje läroanstalt, gemensamt för flera läroanstalter eller för en hel region. Vårdnadshavarna till minderåriga studerande kan vid behov delta i läroplansarbetet och i planeringen av läroanstaltens verksamhet, i synnerhet i utvecklandet av verksamhetskulturen och samarbetet mellan hem och skola.

Om utbildningsanordnaren erbjuder möjlighet till undervisning enligt dessa läroplansgrunder vid straffanstalter, ska det beslutas om detta i läroplanen. I undervisning som ordnas vid straffanstalter är det möjligt att avvika från den timfördelning som fastställs i förordningen om timfördelningen.

1.3. Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen

Lagen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att utvärdera sin utbildning och utbildningens effekt och att delta i extern utvärdering av sin verksamhet. Det viktigaste syftet med utvärderingen är enligt lagen att utveckla utbildningen och förbättra förutsättningarna för lärande. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen och läsårsplanen är en del av denna utvärderingsskyldighet.

Utvärderingen av läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna består främst av utbildningsanordnarens och läroanstaltens interna utvärderingar. Samarbete med andra aktörer främjar öppen och konstruktiv självvärdering. I de interna utvärderingarna kan även resultaten från nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt användas. Också de nationella kvalitetskriterierna för den grundläggande utbildningen stödjer de interna utvärderingarna och det utvecklingsarbete som genomförs utgående från dem. Utbildningsanordnaren beslutar om användningen av kvalitetskriterier.

Nationella ändringar i läroplansgrunderna förutsätter alltid att motsvarande ändringar görs i de lokala läroplanerna och omsätts i praktiken. Utbildningsanordnaren kan granska sin läroplan och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet utifrån lokala behov samt resultaten av interna utvärderingar och eget utvecklingsarbete.

1.4. Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen

Den lokala läroplanen, läsårsplanen som förtydligar den samt andra planer ska uppgöras med iakttagande av ovan beskrivna mål och principer på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Utbildningsanordnaren kan besluta om delegering av beslut som ingår i läroplanen till läroanstalterna och om uppgörandet av en läroanstaltsspecifik läroplan.

I detta underkapitel anges de frågor som ska avgöras lokalt och beskrivas i läroplanen och som inte tas upp i andra kapitel. Utöver dessa frågor anges i varje huvudkapitel i grunderna för läroplanen vilka frågor i ifrågavarande kapitel som ska avgöras och beskrivas i den lokala läroplanen.

Utbildningsanordnaren ska besluta om lösningar och förfaringssätt i anslutning till uppgörandet, uppföljningen och utvärderingen av läroplanen:

- utgångspunkter för undervisningen och särdrag i den lokala verksamhetsmiljön och hur de beaktas i läroplansarbetet
- hur den lokala läroplanen utarbetas (läroanstaltsspecifik, gemensam för flera läroanstalter, kommunal, regional eller annan lösning)
- för vilka undervisningsspråk läroplanen utarbetas
- hur läroanstaltens övriga läroplaner beaktas vid uppgörandet av läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna
- den lokala läroplanens struktur och i vilken form den publiceras
- hur personalen och de studerande samt vårdnadshavarna till minderåriga studerande deltar i uppgörandet, utvärderingen och utvecklandet av läroplanen
- vilka andra aktörer som deltar då läroplanen utarbetas och verkställs
- hur kapitlen om studerandevård och, i fråga om minderåriga studerande, kapitlen om samarbetet mellan hem och skola utarbetas i samarbete med välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster
- hur samarbete som främjar integration utgör en del av läroplanen och läroplansarbetet
- hur läroplanen följs upp, utvärderas och utvecklas

Utbildningsanordnaren ska i läroplanen fatta beslut om och beskriva följande om hur undervisningen ska ordnas:

- undervisningsutbudet i inledningsskedet, det eventuella läskunnighetsskedet och slutskedet i den grundläggande utbildningen
- om utbildningsanordnaren beslutar att upphandla undervisningen i läskunnighetsskedet av en annan anordnare av grundläggande utbildning för vuxna eller en anordnare av yrkesutbildning, ska utbildningsanordnaren beskriva upphandlingsförfarandet i den egna läroplanen och inkludera läroplanen för läskunnighetsskedet i beskrivningen i den utformning som den andra utbildningsanordnaren kommer att genomföra planen
- obligatoriska läroämnen, lärokurser, kursnamn och kurskoder
- valfria ämnen som erbjuds, lärokurser, kursnamn och kurskoder
- utbildningsanordnarens språkprogram och hur det genomförs i den grundläggande utbildningen för vuxna
- kompletterande planer och program som ingår och som man förbinder sig till i den lokala läroplanen (t.ex. program för hållbar utveckling, jämställdhetsplan, informationsstrategi, plan för kulturell fostran)
- andra lokalt viktiga aspekter och lösningar

Vad undervisningen vid straffanstalter beträffar beskrivs de aspekter som styr det lokala beslutsfattandet i avsnittet Samarbete och olika undervisningsarrangemang

Den plan som lagen om likabehandling förutsätter för att främja likabehandling kan ingå i läroplanen. Planen kan också göras upp separat.

I läroplanen kan även ingå en plan om jämställdhet enligt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Planen kan också göras upp separat. Planen för jämställdhet görs i regel upp varje år, men man kan också göra upp den för två eller tre år.

Lokal precisering

Till särdragen i den lokala verksamhetsmiljön hör den stora andelen invandrare. Dessutom är svenskan ett minoritetsspråk i Helsingfors. Det finns inte grundläggande utbildning för vuxna på svenska på annat håll i huvudstadsregionen och studerandeantalet är litet. Placeringen av den grundläggande utbildningen för vuxna i Helsingfors arbis skapar synergi med Arbis kursutbud och i synnerhet integrationsutbildningen. Vi beaktar läroplanen för integrationsutbildning för vuxna och läroplanen för grundläggande utbildning för barn.

Vi följer läroplansstrukturen i eGrunder. Den föreliggande läroplanen är utarbetad av chefen för den fria bildningen och gymnasieutbildningen samt sektorns pedagogiskt sakkunniga. Vid utarbetandet av planen har vi som modell använt läroplanen för grundläggande utbildning för

vuxna vid Helsingin aikuislukio. När utbildningen har kommit igång och läroplanen uppdateras involveras vårdnadshavare, studerande och personal i arbetet. Under de tre första läsåren utvärderas läroplanen årligen.

Studerandevården ordnas i samarbete med gymnasieutbildningen.

Helsingfors stads etiska principer ligger till grund för all verksamhet. Arbis plan för jämställdhet och likabehandling används också för den grundläggande utbildningen för vuxna.

Den grundläggande utbildningen för vuxna vid Helsingfors arbis är en kommunal, men i praktiken också regional lösning, i samarbete med de närliggande kommunerna.

Läroplanen kommer att finnas elektroniskt i eGrunder och som pdf på stadens webbsidor.

2. Utgångspunkter för anordnandet av undervisningen

2.1. Målgrupper i den grundläggande utbildningen för vuxna

Den grundläggande utbildningen för vuxna är avsedd för personer som passerat läropliktsåldern och som inte har fullgjort den grundläggande utbildningen eller som har behov av att komplettera sin grundskoleexamen eller höja vitsord i något läroämne. Målgruppen består av studerande med varierande utbildningsbakgrund och färdigheter.

Målgrupper i den grundläggande utbildningen för vuxna är

- ungdomar som flyttat till Finland i slutskedet i den grundläggande utbildningen och inte hunnit få avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen under läropliktstiden, eller som gått ut den grundläggande utbildningen med svaga kunskaper och färdigheter
- 17–25-åringar med invandrarbakgrund, som på grund av sin ålder inte kan delta i utbildningen för läropliktiga men som behöver ett avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen och studiefärdigheter för att fortsätta studera på andra stadiet
- övriga vuxna med invandrarbakgrund, som på grund av sin svaga grundutbildning har behov i synnerhet av undervisning i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen, såsom läs- och skrivfärdigheter och matematiska färdigheter, eller som behöver ett avgångsbetyg för att kunna söka till fortsatta studier
- fångar som saknar avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen eller som inte har de studiefärdigheter som behövs för att fortsätta studera på andra stadiet
- vuxna romer som har endast ringa grundskoleutbildning eller som saknar avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen
- övriga vuxna som har avbrutit den grundläggande utbildningen under läropliktstiden
- vuxna som studerar ett eller flera läroämnena som ämnesstuderande och/eller som vill höja vitsord från den grundläggande utbildningen.

2.2. Förpliktelser som styr anordnandet av undervisningen

Enligt Finlands grundlag har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. Kommunen beslutar om anordnandet av grundläggande utbildning för andra än läropliktiga. I lagen om grundläggande utbildning fastställs till vilka delar nämnda lag måste följas vid anordnandet av grundläggande utbildning för vuxna och vilka förmåner den studerande har rätt till. I det följande används benämningen "elev" om texten är ett direkt citat ur lagen.

Den grundläggande utbildningen ska följa enhetliga nationella läroplansgrunder i enlighet med det som föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning. Utbildningen ska ordnas så att elevernas ålder och förutsättningar beaktas och så att elevernas sunda uppväxt och utveckling främjas. Eleverna har rätt att få undervisning enligt läroplanen, elevhandledning och tillräckligt stöd för lärande och skolgång genast när behov uppstår. Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö. Studerandevården regleras av lagen om elev- och studerandevård.

Främjandet av likabehandling regleras av lagen om likabehandling och främjandet av jämställdhet mellan könen regleras av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män.

Undervisningen ska dessutom ordnas med beaktande av bestämmelser om undervisningspersonalens behörighet samt bestämmelser om bland annat säkerhet och arbetarskydd, användning av personuppgifter, offentlighet, integritetsskydd och upphovsrätt.

Grundlagen och lagen om grundläggande utbildning kompletteras av de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är en grundläggande historisk och etisk tolkning av betydelsen av mänskliga rättigheter. Finland har förbundit sig att följa flera internationella konventioner om mänskliga rättigheter. De viktigaste är Konventionen om barnets rättigheter, Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen), Europakonventionen och Konventionen om handikappades rättigheter. För att trygga samernas rättigheter ska dessutom FN:s deklaration om urfolkens rättigheter beaktas.

2.3. Utbildningens omfattning och upplägg

I den grundläggande utbildningen för vuxna kan den studerande

- fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs
- genomföra alla studier eller delar av studier som ingår i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna
- genomföra alla studier eller delar av studier som ingår i läskunnighetsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna
- avlägga läroämnen eller delar av läroämnen i den grundläggande utbildningen för vuxna i form av kurser
- höja vitsord i avgångsbetyget från den grundläggande utbildningen.

Utgångspunkten i den grundläggande utbildningen för vuxna är att den vuxna studerande bygger vidare på sina tidigare kunskaper och färdigheter, sin livserfarenhet och eventuella parallella studier. Därför är det bra om undervisningsutbudet innehåller valfrihet och alternativ som möjliggör studier i olika livssituationer.

Den studerandes studieväg utarbetas flexibelt och individuellt med beaktande av tidigare utbildning och arbetserfarenhet som eventuellt räknas till godo i studierna. Sådana tidigare slutförda studier eller på annat sätt förvärvat kunnande som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen ska identifieras och erkännas. Den studerandes utgångsnivå ska bestämmas och utbildningsanordnaren och den studerande ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan för den studerande i enlighet med avsnittet Individuell studieplan.

Den studerande har rätt att inkludera delar av andra studier och/eller delar av andra utbildningsanordnares utbildningsutbud i den individuella studieplanen på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar.

I den grundläggande utbildningen för vuxna består studierna i de olika skedena av obligatoriska och valfria kurser i olika läroämnen och ämnesgrupper i enlighet med statsrådets förordning (422/2012, ändrad genom 135/2017).

Antalet obligatoriska och valfria kurser som utbildningsanordnaren åtminstone ska erbjuda fastställs utifrån det minimiantal kurser i de olika skedena som anges i förordningen.

Inledningsskedet omfattar 34 obligatoriska kurser och minst 10 valfria kurser. Den studerande ska välja minst 38 kurser, om hen genomför lärokursen för inledningsskedet. Om läroanstalten erbjuder undervisning i läskunnighetsskedet, som ingår i inledningsskedet, omfattar läskunnighetsskedet 23 obligatoriska kurser och minst 6 valfria kurser. Den studerande ska välja minst 27 kurser, om hen genomför lärokursen för läskunnighetsskedet. Den studerande genomför det antal kurser som anges i den individuella studieplanen.

Kurserna i inledningsskedet och i det läskunnighetsskede som kan ingå i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna ska väljas så att de ger den studerande sådana kunskaper och färdigheter som behövs i de fortsatta studierna i slutskedet. Den individuella läroplanen kan också göras upp så att den studerande genomför kurser från de olika skedena samtidigt.

Om det är ändamålsenligt att den studerande endast genomför kurser i läskunnighets- och/eller inledningsskedet kan hen efter det hänvisas till annan lämplig utbildning.

Lärokursen för den grundläggande utbildningen för vuxna ska omfatta minst 46 kurser i slutskedet. I undervisning som ordnas vid straffanstalter ska lärokursen för den grundläggande utbildningen för vuxna dock omfatta minst 30 kurser i slutskedet, men utbildningsanordnaren måste överväga vilken minimiomfattning som är till den studerandes fördel. Slutskedet omfattar 39 obligatoriska kurser och minst 10 valfria kurser. Den studerande ska välja minst 46 kurser, om hen genomför lärokursen för slutskedet.

Lärokursen för läskunnighetsskedet samt inlednings- och slutskedet omfattar sammanlagt högst fyra år. Den som studerar på heltid ska dock avlägga studierna inom högst fem år.

I den grundläggande utbildningen för vuxna varar en kurs 28 timmar. Utbildningen kan helt eller delvis ordnas som distansundervisning. I närundervisning ska minst 40 minuter per timme användas för undervisning.

Lokal precisering

Alla skeden ordnas inte nödvändigtvis under samma läsår. Läskunnighetsskedet ordnas antingen som en del av integrationsutbildningen eller den grundläggande utbildningen för vuxna.

Utöver de obligatoriska studierna erbjuder verksamhetsmiljön på Arbis en stor mängd kompletterande kurser.

2.4. Värdegrunden

Alla studerande är unika och har rätt till god undervisning

Varje vuxen studerande har rätt att utifrån sina förutsättningar utvecklas som studerande, individ och samhällsmedlem. Studierna ska hjälpa den studerande att kontinuerligt utveckla sin identitet, världsåskådning, världs bild och människosyn. Studierna ska ge den studerande underlag och möjligheter att reflektera kring gemensamma värderingar och färdigheter att utvärdera hur de förverkligas. Den studerande ska genom studierna få bättre färdigheter att delta som en aktiv medborgare och som en vuxen, självständig medlem i sin studiegemenskap, familj och närmaste krets.

Varje studerande har rätt till en god och målinriktad undervisning. Studierna ska vara meningsfulla både med tanke på den studerandes mål och ur utbildningsanordnarens synvinkel. Genom att beakta tidigare kunskaper och färdigheter och genom individuella studiearrangemang ges den vuxna möjlighet till en bra studieväg. En uppmuntrande och uppskattande atmosfär samt studie- och bedömningsmetoder som tar hänsyn till den vuxna studerandes livssituation är grunden för en bra, interaktiv och trygg lärmiljö. Den grundläggande utbildningen ska ge kunskaper och färdigheter för fortsatta studier och stödja en positiv attityd till livslångt lärande och självutveckling. Att marginaliseras från utbildning innebär att rätten till bildning inte förverkligas.

Reflektion kring värderingar blir allt viktigare i en värld, där det multimediala informationsflödet, globala nätverk, sociala medier och kamratrelationer formar de studerandes värderingar. Diskussion om värderingar tillsammans med de studerande handleder dem att känna igen och definiera sina egna och andras värden och värderingar samt att kritiskt reflektera kring dem.

Humanitet, bildning, jämlikhet och demokrati

Den grundläggande utbildningen för vuxna ska stödja de studerandes utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. I denna utveckling är motsättningar mellan strävan och rådande verklighet oundvikliga. Bildning innebär

bland annat att kunna hantera dessa motsättningar på ett etiskt och empatiskt sätt och våga försvara det goda. Bildning innebär att både individuellt och i grupp kunna fatta beslut utgående från etisk reflektion, en annan människas situation och kunskap. Etiska och estetiska aspekter hjälper de studerande att reflektera över vad som är värdefullt i livet. En bildad människa vill det goda och strävar efter att handla rätt. Hen kan bedöma tillförlitligheten i information som hämtats ur olika källor och använda informationen på ett kritiskt sätt. Bildning innefattar också strävan till självreglering och ansvar för sin egen utveckling och sitt eget välbefinnande.

Den grundläggande utbildningen för vuxna ska bevara och stärka respekten för liv och mänskliga rättigheter samt viljan att försvara dem. Den ska främja välbefinnande, demokrati och aktiv medverkan i civilsamhället. Strävan efter jämlikhet och en allmän princip om likabehandling är centrala mål för utvecklandet av den grundläggande utbildningen för vuxna. Den grundläggande utbildningen för vuxna ska för sin del främja såväl ekonomisk, social och regional jämlikhet som jämställdhet mellan könen. Undervisningen ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden. Undervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

Kulturell mångfald är en rikedom

Den grundläggande utbildningen för vuxna bygger på ett mångskiftande finländskt kulturarv. Det har formats och formas fortfarande genom växelverkan mellan olika kulturer. Undervisningen stärker de studerandes integration i det finländska samhället och deras kulturella identitet. Undervisningen ska stärka kreativiteten och uppskattningen av kulturell mångfald, främja kontakten mellan och inom olika kulturer och på det viset lägga grund för en kulturellt hållbar utveckling.

I den grundläggande utbildningen möts människor med olika kulturell och språklig bakgrund och får insikt i olika seder och bruk, vanor, synsätt och åskådningar. De studerande lär sig se saker utgående från andra människors livssituationer och förhållanden. Att lära sig tillsammans över språk-, kultur-, religions- och livsåskådningsgränserna skapar förutsättningar för genuin kommunikation och bra samarbete. Studierna ska stärka de studerandes förmåga att leva i ett mångkulturellt samhälle utan att glömma bort sitt eget kulturarv. Den grundläggande utbildningen för vuxna ska handleda de studerande att identifiera kulturöverskridande värden och principer som bidrar till ett gott liv. Den ska ge en grund för ett världsmedborgarskap som respekterar mänskliga rättigheter och sporrar till positiva förändringar i en komplex och mångfacetterad värld.

Nödvändigheten av en hållbar livsstil

Den grundläggande utbildningen för vuxna ska främja en hållbar livsstil och eko-social bildning i undervisningen och i all sin verksamhet. Hållbar livsstil formas utifrån en ekologisk, ekonomisk, social och kulturell dimension. Den ledande tanken i fråga om eko-social bildning är att utveckla en livsstil och kultur som värnar om människans okränkbara värde, ekosystemens mångfald och förmåga att förnya sig och samtidigt bygga en kunskapsbas för en cirkulärekonomi som grundar sig på hållbar användning av naturresurser. Eko-social bildning innebär förståelse, i synnerhet för allvaret i klimatförändringen, och en strävan att främja en hållbar livsstil.

Människan bär ansvar för att styra teknologin i en riktning som tryggar en hållbar framtid för människan och naturen så bra som möjligt. I undervisningen är det viktigt att betona nödvändigheten av en hållbar utveckling samt fundera över konsumtions- och produktionssätt som står i konflikt med hållbar utveckling och att med gemensamma krafter långsiktigt söka och välja lösningar som förbättrar vår livsstil. De studerande ska handledas att känna igen och påverka samhällsliga strukturer och lösningar som påverkar utvecklingen. Den grundläggande utbildningen ska öppna perspektiv mot globalt ansvar som sträcker sig över generationer.

Lokal precisering

Inom den svenska servicehelheten erbjuder vi en enhetlig svensk lärostig från småbarnspedagogik till andra stadiet och den fria bildningen i Helsingfors. Kontinuiteten syns i vår gemensamma syn på lärande i alla åldrar. Vi utvecklas, lär, och växer tillsammans i en uppmuntrade och respektfull interaktion. Den här värdegrunden står som bas också för den grundläggande utbildningen för vuxna vid Helsingfors Arbis, vars vision och verksamhetsidé är:

Vision

Ett Arbis för alla

Verksamhetsidé

Helsingfors arbis är ett öppet och inkluderande svenskt rum som ger invånarna möjligheter att inhämta nya kunskaper och färdigheter och att integreras på svenska. Arbis erbjuder upplevelser och gemenskap och främjar den finlandssvenska kulturen och kunskaper i svenska.

Värderingar

- kursdeltagaren i fokus,
- kunskap som egenvärde,
- flexibilitet,
- fördomsfrihet,
- mångfald,
- ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling,
- en levande och korrekt svenska

Principerna innebär att alla ska behandlas jämställt och likvärdigt oberoende av etnisk, religiös, politisk eller språklig bakgrund. Inte heller kön eller funktionshinder får leda till olikvärdig behandling. Vi bemöter varje studerande på ett professionellt sätt och beaktar det unika hos individen.

Vi diskuterar kontinuerligt värderingar både i undervisningen och i arbetsgemenskapen. Medvetenheten om likheter och olikheter är utgångspunkten för en trygg samvaro, där alla vågar lyfta fram också eventuella missförhållanden.

2.5. Synen på lärande

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna har utarbetats utgående från en syn på lärande, där den studerande har en aktiv roll i sina studier. Den studerande planerar sina studier, ställer upp mål för studierna och utvärderar sin verksamhet. Samtidigt utvecklas hens förmåga att välja effektiva studiemetoder. Med hjälp av studierna utvecklar den studerande sin förmåga att ställa upp mål, att välja effektiva studiemetoder och att kombinera ny kunskap med tidigare kunskap. Att träna tankeförmågan på olika sätt, använda språket, kroppen och olika sinnen har stor betydelse för lärandet. Den studerande tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter och lär sig samtidigt att reflektera över sitt lärande, sina upplevelser och sina känslor.

Lärandet sker genom kommunikation med andra studerande, lärare och andra vuxna i olika grupper och lärmiljöer. Därför har de studerandes vilja att kommunicera och utveckla sin samarbetsförmåga och sin förmåga att lära sig stor betydelse. Gemensamt lärande främjar de studerandes problemlösningsförmåga och förmåga att tänka kreativt och kritiskt. Det ger möjlighet till att öva konstruktiv och öppen diskussion, motivera egna åsikter och bedöma dem kritiskt. Det ökar förmågan att förstå olika perspektiv. Språkkunskap är en viktig resurs i lärprocessen: den studerande använder sin språkmedvetenhet och sina kunskaper i olika språk som stöd för allt lärande. Beroende på livssituationen har vuxna studerande också många andra roller, där de kan bygga på och träna sådana kunskaper och färdigheter som ingår i studierna. De studerande ska också handledas att bedöma följderna av sina handlingar och hur de påverkar andra människor och omgivningen.

Den vuxna studerandes tidigare kunskaper, färdigheter och studieerfarenheter påverkar undervisningssituationerna och den studerandes uppfattning om sig själv som lärande individ. Förmåga och vilja att bedöma och vid behov ändra på sina förväntningar, åsikter och invanda handlingsmönster skapar förutsättningar för framgångsrikt lärande. Uppmuntrande och realistisk handledning och respons under lärprocessen stärker den studerandes positiva självbild, självförtroende, självkänsla och tro på sina egna möjligheter. Positiva känsloupplevelser, relevant undervisningsinnehåll, upplevelse av meningsfullhet och glädje i lärandet samt nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar den studerande att utveckla sina kunskaper långsiktigt. Erfarenhet av tidigare lärande påverkar den studerandes förhållningssätt till hens studier, mål och val av studiesätt.

Att utveckla förmågan att lära sig är grunden för ett målinriktat och livslångt lärande. Därför ska den studerande uppmuntras att reflektera över sina sätt att lära sig och att använda den kunskapen för att främja sitt lärande. Lärandet resulterar i förändrade tanke- och handlingssätt, såsom bättre studieteknik, nya kunskaper och färdigheter och bättre livskompetens. Lärandet är en oskiljbar del av individens utveckling som människa och en av samhällets grundförutsättningar för ett gott liv. I undervisningen i de olika läroämnena i den grundläggande utbildningen för vuxna utvecklas de studerandes förmåga att lära sig.

Lokal precisering

På Helsingfors arbis lägger vi stor vikt vid att öva studiefärdigheter, att lära sig hur man lär sig. De studerande kommer från olika (skol)kulturer och den kunskap som de inhämtat tidigare varierar. Undervisningen bygger på de studerandes tidigare kunskaper och styrkor.

Som en läroinrättning inom den fria bildningen präglas Helsingfors arbis av ett glädjefyllt förhållningssätt till lärandet. Vårt mål är att den positiva atmosfären ska inspirera också de studerande inom den grundläggande utbildningen för vuxna att lära sig för sin egen skull och för att klara sig i samhället. Genom en kontinuerlig handledning stöder vi de studerandes uthållighet att slutföra sina arbeten.

Data- och informationsteknik är en naturlig del av undervisningen.

2.6. Frågor som avgörs på lokal nivå

Diskussioner om värderingar skapar underlag för läroplansarbetet och det gemensamma undervisningsarbetet. Hur diskussionerna genomförs avgörs lokalt. Samtidigt bestäms också hur personalen, de studerande samt eventuella andra samarbetspartner ska ges möjlighet att delta i diskussionerna.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- eventuella lokala aspekter eller prioriteringar som kompletterar värdegrunden och synen på lärande i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna (till övriga delar kan den text som finns i grunderna för läroplanen gällande värdegrunden och synen på lärande användas som sådan)
- hur förverkligandet av värdegrunden och synen på lärande i undervisningen följs upp och utvärderas.

Eventuella skolvisa kompletteringar skrivs in i skolans läroplan och/eller läsårsplanen i enlighet med utbildningsanordnarens beslut.

3. Uppdraget och de allmänna målen i den grundläggande utbildningen för vuxna

3.1. Uppdraget i den grundläggande utbildningen för vuxna

Den grundläggande utbildningen för vuxna är en del av den allmänbildande utbildningen, en del av vuxenutbildningen och en del av integrationsutbildningen för vuxna invandrare. Den grundläggande utbildningen ger de studerande möjlighet att inhämta grundläggande kunskaper och bredda sin allmänbildning samt förutsättningar och behörighet för studier på andra stadiet. Att upptäcka sina styrkor och planera framtiden är en central del av den grundläggande utbildningen för vuxna. Den grundläggande utbildningen ska hjälpa de studerande att utveckla en positiv identitet som människor och lärande individer.

Utbildningens samhällseliga uppdrag är att främja jämlikhet, likabehandling och rättvisa. Den grundläggande utbildningen ökar humankapitalet och det sociala kapitalet. Humankapitalet består av kunskaper som främjar det individuella och gemensamma välbefinnandet. Det sociala kapitalet består av kontakter, kommunikation och förtroende mellan människorna. Den grundläggande utbildningens uppdrag är att förebygga ojämlikhet och utslagning. Den grundläggande utbildningen ska stödja de studerandes och invandrarnas integration i samhället genom att säkerställa att de studerande får tillräckliga språkliga och samhällseliga färdigheter. I den grundläggande utbildningen för vuxna ska särskild vikt läggas vid utbildningens koppling till arbetslivet, arbetslivsfärdigheter och utvecklande av färdigheter som stödjer sysselsättningen. Den grundläggande utbildningen ska främja jämställdhet mellan könen. Den ska på ett likvärdigt sätt uppmuntra de olika könen i studierna i olika läroämnen och öka kunskapen och insikten om könets mångfald.

Kulturuppdraget i den grundläggande utbildningen för vuxna är att främja mångsidiga kulturella färdigheter och stödja de studerande att skapa och bevara sin egen kulturella identitet och sitt eget kulturella kapital. Den grundläggande utbildningen ska öka förståelsen för kulturell mångfald och hjälpa de studerande att se kulturer som en obruten följd av det förflutna, nutiden och framtiden, som var och en aktivt kan påverka.

Den grundläggande utbildningen för vuxna ska på ett flexibelt sätt beakta samhällseliga förändringar och aktuella frågor. Global fostran skapar för sin del förutsättningar för en rättvis och hållbar utveckling i enlighet med FN:s utvecklingsmål.

Lokal precisering

Den grundläggande utbildningen för vuxna samarbetar med integrationsutbildningen vid Helsingfors arbis.

3.2. Nationella mål för undervisningen

De nationella målen för undervisning och fostran regleras i lagen om grundläggande utbildning och närmare i statsrådets förordning. Målen ska styra utarbetandet av samtliga delområden av grunderna för läroplanen. Målen ska också styra det lokala läroplansarbetet och skolarbetet.

Utveckling till humana människor och samhällsmedlemmar

I 2 § i statsrådets förordning beskrivs den grundläggande utbildningens allmänna mål. Enligt förordningen är målet för undervisningen att stödja elevernas utveckling till humana och etiskt ansvarsfulla samhällsmedlemmar. Undervisningen och fostran ska också stödja elevernas utveckling till harmoniska människor med en sund självkänsla. Enligt förordningen ska undervisningen främja kännedomen om och förståelsen för kulturer och traditioner som baserar sig på ideella, ideologiska och religiösa, såsom kristna, grunder samt den västerländska humanistiska traditionen. Utöver respekt för livet, andra människor och naturen betonas även människovärdets okränkbarhet samt respekt för de mänskliga rättigheterna och demokratiska värden i det finländska samhället, såsom likabehandling och jämlikhet. Också samarbete och ansvar, gott uppförande och främjande av hälsa och välbefinnande samt hållbar utveckling anses ingå i bildning.

Behövliga kunskaper och färdigheter

Enligt 3 § i förordningen är det centrala målet för undervisningen att eleven ska få en bred allmänbildning och vidga sin världsbild. Det förutsätter såväl kunskaper och färdigheter inom olika vetenskapsgrenar som tvärvetenskapliga kunskaper som kombinerar olika vetenskapsgrenar. Betydelsen av färdigheter ökar. I förordningen konstateras att innehållet i undervisningen ska stå på vetenskaplig grund.

Främjande av bildning, jämlikhet och livslångt lärande

I 4 § i förordningen beskrivs de mål och principer som ska ligga till grund för undervisningen och fostran samt studerandevården. All verksamhet ska stärka jämlikhet och likabehandling i utbildningen samt förbättra förmågan att lära sig och förutsättningarna för livslångt lärande. I förordningen betonas att lärmiljöerna ska vara interaktiva och att lärande utanför skolan ska ses som en resurs i undervisningsarbetet. Betydelsen av en verksamhetskultur som främjar växande och lärande och av en fungerande studerandevård framhävs.

Särskilda mål i den grundläggande utbildningen för vuxna

Den grundläggande utbildningen för vuxna har som särskilt mål att med beaktande av de studerandes kunskaper, livserfarenhet, situation, ålder samt språkliga och kulturella bakgrund ge dem möjlighet att inhämta de kunskaper och färdigheter som ingår i den grundläggande utbildningen samt förbättra sin förmåga att lära sig och sina förutsättningar för fortsatta studier.

Utgående från målen i statsrådets förordning (422/2012) ska undervisningen ses som en helhet som ska utveckla sådan allmänbildning som behövs och som skapar grund för livslångt lärande. Utöver kompetens inom olika vetenskapsgrenar ska man sträva till en ämnesöverskridande kompetens. Därför fastställer grunderna för läroplanen såväl mål och innehåll för de gemensamma läroämnena som mål för mångsidig kompetens och mångvetenskapliga lärområden som förenar olika läroämnen.

3.3. Mångsidig kompetens som mål

Ett ökat behov av mångsidig kompetens beror på förändringarna i omvärlden. För att lyckas i studier och arbete och för att utvecklas till en ansvarsfull medborgare behövs kompetens som överskrider och förenar olika vetenskapsområden. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper, färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver. De studerandes värderingar, attityder och vilja att agera påverkar deras sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter.

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen lägger grund för utvecklingen av kompetens och varje läroämne bygger upp kompetensen genom att tillämpa innehållet och

metoderna inom den egna vetenskapsgrenen. Utvecklingen av kompetens påverkas både av det innehåll man behandlar och i synnerhet av hur man arbetar och hur kommunikationen mellan den studerande och omgivningen fungerar. Responserna som de studerande ges samt handledningen och stödet för lärande inverkar framför allt på attityderna, motivationen och viljan att agera.

I det följande beskrivs de sju delområdena inom mångsidig kompetens och deras betydelse. Kompetensområdena har flera beröringspunkter med varandra. Det gemensamma målet för dem är att i enlighet med den grundläggande utbildningens uppdrag stödja varje studerande att utvecklas som individ och samhällsmedlem samt främja kompetens som förutsätts för delaktighet i ett demokratiskt samhälle och för en hållbar livsstil. De studerande ska uppmuntras att identifiera sin särpräglade individualitet, sina styrkor och utvecklingsmöjligheter och att värdesätta sig själva.

Målen för mångsidig kompetens har beaktats då man definierat målen och det centrala innehållet i de olika läroämnena. I beskrivningen av läroämnena anges hur målen i respektive läroämne anknyter till mångsidig kompetens.

Lokal precisering

Mångsidig kompetens är en del av alla läroämnen. I diskussioner och grupparbeten blir den studerande bättre på att arbeta självständigt och ta ansvar för sina studier. För att studierna skall lyckas är det viktigt att den studerande utvecklar sin studieteknik, sina färdigheter för arbetslivet och sin förmåga att klara av utmaningar i vardagen.

Vi utvärderar årligen hur målen för den mångsidiga kompetensen har uppnåtts och beaktar resultaten när vi gör verksamhetsplanen för följande år.

3.3.1. Mångsidig kompetens

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Tankeförmåga och förmåga att lära sig utgör grund för utvecklingen av övrig kompetens och livslångt lärande. Hur de studerande uppfattar sig själva som lärande individer och hur de kommunicerar med sin omgivning har stor betydelse för deras förmåga att tänka och lära sig. De studerande tillägnar sig ny kunskap och nya färdigheter och kopplar samman dessa med det de lärt sig tidigare. En vuxen studerandes tänkande och lärande påverkas också av hans livserfarenhet och attityder. Ibland kan det även vara nödvändigt att omvärdera det man lärt sig tidigare. Viktigt är hur den studerande lär sig att göra iakttagelser samt söka, bedöma, bearbeta, producera och dela information och idéer. De studerande ska handledas att inse att kunskap kan skapas på många sätt, till exempel genom medveten slutledning eller intuitivt utgående från egen erfarenhet. Undersökande och kreativa arbetssätt, samarbete och möjlighet att fördjupa sig och koncentrera sig främjar utvecklingen av tänkandet och förmågan att lära sig.

De studerande ska uppmuntras att använda kunskap självständigt och tillsammans med andra. Den inhämtade kunskapen ska användas för att lösa problem, argumentera, dra slutsatser och hitta nya perspektiv. De studerande ska ha möjlighet att kritiskt analysera det innehåll som behandlas ur olika perspektiv. För att hitta innovativa lösningar förutsätts det att de studerande lär sig att fördomsfritt se alternativ och kombinera olika perspektiv och att de vågar avvika från allmänt accepterade förhandsuppfattningar och tolkningssätt. Konkreta arbetssätt, såsom drama, fysisk aktivitet, experiment och spelifiering främjar glädjen i lärandet och stärker förutsättningarna för kreativt tänkande och insikt. Förmågan att tänka etiskt och systematiskt utvecklas när man i undervisningen behandlar växelverkan och samband mellan olika företeelser och lär sig att uppfatta helheter. De studerande ska uppmuntras att ta del av kommunikationssituationer också utanför skolan för att lära sig både nya saker och det språk som används i olika situationer.

De vuxna studerande ska uppmuntras att lita på sig själva och sina åsikter och att samtidigt vara öppna för nya lösningar. De ska handledas att se saker på nya sätt, söka information och att se på sitt sätt att tänka ur nya perspektiv. De studerande ska ges utrymme att ställa frågor. De ska spöras att söka svar och lyssna på andras åsikter samt att reflektera över sin inre kunskap. De studerande ska uppmuntras att skapa ny kunskap och nya insikter. De behöver också uppmuntrade handledning i att möta otydlig och motstridig information. De studerandes handlingsförmåga stärks när de som medlemmar i en lärande organisation får stöd och uppmuntran för sina idéer.

Alla studerande ska få hjälp med att iaktta hur de lär sig och att utveckla sina lärstrategier. Förmågan att lära sig utvecklas när de studerande handleds att ställa upp mål, planera sitt arbete, utvärdera sina framsteg och använda tekniska och andra hjälpmedel i sina studier. De studerande ska stödjas så att de utvecklar en god kunskapsgrund och en bestående motivation för fortsatta studier och livslångt lärande.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

De studerande vistas i en lärande gemenskap och en värld som kännetecknas av kulturell och språklig mångfald och av olika religioner och åskådningar. Att leva på ett kulturellt hållbart sätt i en mångfacetterad miljö förutsätter kulturella färdigheter grundade på respekt för de mänskliga rättigheterna samt förmåga att kommunicera och kunna uttrycka sig själv och sina åsikter på ett hänsynsfullt sätt.

I den grundläggande utbildningen för vuxna stärks de studerandes förmåga att identifiera och uppskatta kulturella fenomen i omgivningen och att skapa en egen kulturell identitet och ett positivt förhållande till miljön. De studerande ska lära känna och uppskatta sin livsmiljö och dess kulturarv samt sin egen sociala, kulturella, åskådningsmässiga och språkliga bakgrund. De ska uppmuntras att fundera över betydelsen av sin egen bakgrund och över sin roll i generationskedjan. De ska vägledas att se kulturell och språklig mångfald och olika åskådningar som en positiv resurs. Samtidigt ska de vägledas att iaktta hur kulturer, religioner och åskådningar påverkar samhället och vardagen och att fundera över vilka saker man inte kan acceptera på grund av att de strider mot de mänskliga rättigheterna. Genom samarbete i och utanför skolan lär sig de studerande att lägga märke till, jämföra och bedöma immateriella strukturer inom olika kulturer, såsom hierarkier, rollmodeller och makt. De studerande ska uppmuntras att vara aktiva och delaktiga i det finländska samhället och globala gemenskaper. De studerande ska uppmuntras att bemöta andra människor med respekt och att iaktta goda vanor. De studerande ska ges möjlighet att uppleva och tolka konst samt att lära känna kulturarvet och kulturmiljöer.

Studierna ska erbjuda gott om tillfällen att öva sig att framföra sina åsikter på ett konstruktivt sätt och att handla etiskt. Skolan ska systematiskt främja kännedomen om och respekten för mänskliga rättigheter och betona att de mänskliga rättigheterna gäller alla människor.

De studerande ska i skolan få uppleva vilken betydelse kommunikation har också för den egna utvecklingen. De ska få träna sina sociala färdigheter, lära sig att uttrycka sig på olika sätt och att uppträda i olika situationer. I undervisningen ska de studerande få stöd att utvecklas till mångsidiga och skickliga användare av undervisningsspråket samt uppmuntras att också använda sitt modersmål. De studerande ska uppmuntras att kommunicera och uttrycka sig även med hjälp av ringa språkkunskaper. Det är också viktigt att lära känna och använda bilder, matematiska symboler och andra tecken på ett mångsidigt sätt. De studerande ska uppmuntras att använda sin fantasi, sin uppfinningsrikedom och sitt sinne för humor som stöd för lärandet. De ska handledas att främja det estetiska och att njuta av dess olika uttrycksformer.

Vardagskompetens (K3)

Med vardagskompetens avses färdigheter som främjar det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet, förmåga att fungera i en teknologiserad omgivning och att hantera sin ekonomi

och konsumtion. I den grundläggande utbildningen för vuxna bekantar sig de studerande med samhällliga tjänster och hur de används.

De studerande ska uppmuntras att ta hand om sig själva och andra och att öva färdigheter som behövs i vardagen, också genom att lära sig från andra och genom att dela med sig av sitt eget kunnande. Tidshantering är en viktig del av vardagskompetens och självreglering. De studerande ska lära känna och förstå vilka faktorer som inverkar positivt respektive negativt på välbefinnande och hälsa och inse betydelsen av säkerhet. Studerande som inte har slutfört den grundläggande utbildningen riskerar att marginaliseras och behöver därför stöd för att lära sig hantera vardagen och för att lära sig självreglering.

De studerande ska handledas att agera ansvarsfullt och tryggt i studiegemenskapen, att förutse och klara av risksituationer. De ska få lära sig att känna igen viktiga faktorer som anknyter till säkerhet och att skydda sitt privatliv och sin personliga integritet.

De som studerar i den grundläggande utbildningen för vuxna har många roller. Målet är att de studerande också får stöd i sitt föräldraskap och lär sig att lösa eventuella konflikter som gäller till exempel familjeliv och integration. Medvetenhet om de olika faserna i den egna och andras integrationsprocess samt förmåga att analysera sin egen situation utifrån det ökar den studerandes välbefinnande.

De studerande behöver grundläggande kunskap om teknologi och dess utveckling samt dess effekter inom olika livsområden och i omgivningen. Teknikens mångfald ska behandlas i undervisningen och de studerande ska lära sig förstå principerna för hur den fungerar. I mån av möjlighet får de studerande öva sig att använda tekniska apparater och system som behövs i olika situationer i vardagen. De studerande ska vägledas att reflektera över etiska frågor som gäller teknik samt ansvarsfull och förnuftig användning av teknik i det egna livet och samhället. De studerande ska uppmuntras att mångsidigt dra nytta av fördelarna och möjligheterna med teknik också på fritiden och i självständiga studier.

De vuxna studerande ska få hjälp med att utveckla sina konsumentkunskaper samt sina förutsättningar att planera och sköta sin egen ekonomi. De studerande ska handledas i att kritiskt granska reklam och lära känna sina skyldigheter och rättigheter som konsument. De studerande ska vägledas att göra val och att leva i enlighet med en hållbar livsstil.

Multilitteracitet (K4)

Med multilitteracitet avses förmågan att tolka, producera och värdera olika texter som hjälper de studerande att förstå olika typer av kulturella budskap och att bygga sin egen identitet. Multilitteracitet grundar sig på en vidgad textsyn. Med texter avses här information som uttrycks genom verbala, visuella, auditiva, numeriska och kinestetiska symbolsystem och genom en kombination av dessa. Texter kan tolkas och produceras i skriven, talad, tryckt, audiovisuell eller digital form.

De studerande behöver multilitteracitet för att kunna tolka omvärlden och uppfatta dess kulturella mångfald. I multilitteracitet ingår förmåga att söka, kombinera, bearbeta, producera, presentera och granska information i olika former, olika miljöer och olika situationer och med hjälp av olika verktyg. Multilitteracitet bidrar till att utveckla förmågan att tänka kritiskt och att lära sig. I takt med att multilitteraciteten utvecklas, granskas och begrundas även etiska och estetiska frågor. Multilitteracitet innefattar olika typer av läskunnighet som utvecklas i undervisningen. De studerande ska ha möjlighet att öva sin läskunnighet både i traditionella lärmiljöer och i multimediala lärmiljöer där man tillämpar digitala arbetssätt.

Multilitteracitet som kompetensmål ska kontinuerligt ingå i studierna i alla läroämnen. Den mångsidiga läskunnigheten utvecklas via vardagsspråket och ska stegvis utvecklas till att omfatta begrepp och kommunikationsformer inom olika vetenskapsområden. För att multilitteraciteten

ska utvecklas krävs en mångsidig textmiljö, en pedagogik som utnyttjar denna och samarbete mellan olika läroämnen och med olika aktörer. Undervisningen ska ge de studerande möjlighet att ta del av olika slags texter. De ska få använda, tolka och producera olika typer av texter både individuellt och tillsammans med andra. Olika slag av multimodala läromedel ska användas och de studerande ska ges möjlighet att förstå de kulturella sambanden mellan dessa texter. I undervisningen behandlas texter som är meningsfulla och autentiska för de studerande samt texter som de använder på fritiden och de tolkningar av världen som texterna ger upphov till. På detta sätt ges de studerande möjlighet att använda sina styrkor i studierna och utnyttja texter och innehåll som intresserar dem samt att delta och påverka.

Digital kompetens (K5)

Digital kompetens är en viktig del av allmänbildningen och vardagskompetensen. Den är en viktig medborgarfärdighet, både i sig och som en del av multilitteracitet. Den är både föremål och redskap för lärandet. I den grundläggande utbildningen för vuxna ska alla studerande ha möjligheter att utveckla sin digitala kompetens utifrån sin egen utgångsnivå. Informations- och kommunikationsteknik ska systematiskt användas i de olika skedena av studierna, i de olika läroämnena och i de mångvetenskapliga lärområdena.

Den digitala kompetensen ska utvecklas inom fyra huvudområden: 1) De studerandes förståelse av centrala begrepp och principer för hur digitala verktyg används och fungerar stärks och de studerandes praktiska digitala kompetens utvecklas genom att de ges möjlighet att skapa egna alster. 2) De studerande får handledning i hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt. 3) De studerande får lära sig att använda digitala verktyg som hjälpmedel i informationshantering och i undersökande och kreativt arbete. 4) De studerande handleds i att använda digitala verktyg på ett ändamålsenligt sätt för att kommunicera och bilda nätverk. Inom alla dessa fyra områden är det viktigt att beakta de studerandes kunskapsnivå, att väcka deras intresse och aktivera dem samt att ge dem möjlighet att vara kreativa och hitta arbetssätt och lärostigar som lämpar sig för dem. De digitala verktygen ger de studerande möjlighet att synliggöra sina tankar och idéer på olika sätt och utvecklar därmed även deras förmåga att tänka och lära sig.

De studerandes kunskap om olika informations- och kommunikationstekniska tillämpningar och användningssyften och deras betydelse i vardagen och i kommunikationen mellan människor och som påverkningsmedel ska också fördjupas. Man ska tillsammans fundera över möjligheterna att använda digitala verktyg i studierna, i arbetet och i samhället. De studerande får lära sig att bedöma informations- och kommunikationsteknikens inverkan ur ett hållbarhetsperspektiv och att vara ansvarsfulla konsumenter. De studerande ska ges möjligheter att använda digitala verktyg även i internationell kommunikation. De ska lära sig att uppfatta dess betydelse, möjligheter och risker i den egna vardagen och i en global värld.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Arbetslivet, yrkena och arbetets karaktär förändras framför allt på grund av den tekniska utvecklingen och den ekonomiska globaliseringen. Det blir svårare att förutspå arbetskraven än tidigare. Den grundläggande utbildningen ska ge de studerande allmänna färdigheter som främjar deras fortsatta studier och arbetsmöjligheter. Arbetslivsfärdigheterna är också en viktig del i integrationsprocessen. De studerande ska få en realistisk och aktuell bild av arbetslivet och sina egna möjligheter i arbetslivet. Det är viktigt att de studerande förstår arbetets betydelse i livet och sitt eget ansvar som medlemmar i en grupp och i samhället. Undervisningen har också som uppdrag att få de studerande att inse betydelsen av företagsamhet och entreprenörskap samt de egna möjligheterna till entreprenörskap. Studierna ska ordnas så att de studerande kan utveckla sin kännedom om arbetslivet, lära sig entreprenörskap samt inse betydelsen av de kunskaper som inhämtas i studierna och på fritiden för den egna karriären.

De studerande ska få öva sig att arbeta självständigt och tillsammans med andra för att nå ett gemensamt mål. I praktiska undervisningssituationer ska de studerande öva sig att planera arbetsprocesser, uppskatta tid, lösa problem och utveckla nya hypoteser och alternativ. De studerande ska också få öva sig att kommunicera och utveckla grundläggande språkkunskaper som behövs i arbetslivet.

De studerande ska handledas att lära känna det finländska näringslivet, finländska företag och företagare samt frivilligarbete, i synnerhet i närregionen. Under den grundläggande utbildningen ska de studerande ges möjlighet att få erfarenheter av arbete och av att samarbeta med aktörer utanför skolan. Entreprenörskap, förmåga att sysselsätta sig själv samt att bedöma och ta kontrollerade risker utvecklas också genom olika projekt. De studerande ska stödjas att bilda nätverk.

De studerande ska få träna färdigheter som underlättar deras övergång till och framgång i arbetslivet. Utöver arbetslivskunskap och förmåga att söka arbete ska de studerande få information och handledning som stöd för sina fortsatta planer, såsom information om hur deras tidigare utbildning och arbetserfarenhet lämpar sig för det finländska arbetslivet eller hurdan yrkesutbildning eller allmänbildande utbildning de behöver. De studerande ska få hjälp med att upptäcka yrken som intresserar dem och att välja lämpliga studier i den grundläggande utbildningen eller fortsatta studier utifrån sina egna förutsättningar och genom att kritiskt granska traditionella könsroller och andra rollmodeller samtidigt som de är medvetna om rollernas påverkan.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Den grundläggande förutsättningen för demokrati är att människorna deltar i samhällslivet. Den grundläggande utbildningen för vuxna ska stärka varje studerandes delaktighet och uppmuntra de studerande att bli aktiva medborgare. De studerande ska som en del av studierna få öva sig att delta och påverka och att förbinda sig till gemensamma beslut.

De studerandes rätt att ta initiativ och delta i beslutsfattande ska respekteras. De studerande ska få delta i planeringen av sina studier, det gemensamma skolarbetet och lärmiljön enligt sina möjligheter. Samtidigt får de erfarenheter av betydelsen av överenskommelser, regler och förtroende. Studierna ska främja de studerandes förmåga att delta i beslutsfattande och att handla ansvarsfullt i sitt eget liv och i vidare utsträckning i studiegemenskapen och i samhället.

De studerande ska uppmuntras att följa med samhällsdebatten och att reflektera över alternativa lösningar på aktuella problem ur jämlikhets-, jämställdhets-, rättvise- och hållbarhetsperspektiv. Genom att delta i verksamhet som ordnas vid och utanför läroanstalten lär sig de studerande att uttrycka sina åsikter på ett konstruktivt sätt. De ska få kunskaper och erfarenheter av olika kanaler och sätt att delta och påverka i medborgarsamhället. De studerande ska lära sig att bedöma medias påverkan och betydelsen av kommunikation via media samt att använda de möjligheter som media erbjuder på ett etiskt hållbart sätt. De ska få lära sig att arbeta tillsammans och ges tillfälle att öva sig att förhandla, medla och lösa konflikter. I den grundläggande utbildningen för vuxna ska de studerande uppmuntras att använda sina demokratiska rättigheter och friheter som ansvarsfulla och aktiva kommuninvånare och medborgare.

Under den grundläggande utbildningen ska de studerande reflektera över sambandet mellan det förflutna, nutiden och framtiden samt olika framtidsalternativ. De ska vägledas att förstå betydelsen av sina val, levnadssätt och handlingar, inte bara för det egna livet, utan även för den närmaste omgivningen, samhället och naturen. Kunskaper om naturvetenskap och egna naturupplevelser ökar medvetenheten om vikten av miljöskydd. De studerande ska få färdigheter att utvärdera och förändra både sina egna, läroanstaltens och samhällets förfaringssätt och verksamhetsstrukturer så att de bidrar till att bygga en hållbar framtid.

3.4. Frågor som avgörs på lokal nivå

Vid uppgörandet av den lokala läroplanen ska man diskutera vad den grundläggande utbildningens uppdrag och de nationella målen för undervisning och fostran som fastställs i statsrådets förordning innebär på lokal nivå. Man ska också fundera över vad dessa mål och den mångsidiga kompetens och de läroämnesspecifika mål som fastställts utifrån dem förutsätter med tanke på ordnandet och ledningen av undervisningen och skolarbetet.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- lokala perspektiv som eventuellt kompletterar uppdraget för den grundläggande utbildningen för vuxna och hur dessa syns i det praktiska genomförandet (till övriga delar kan texten i grunderna för läroplanen användas som sådan; uppdraget kan också konkretiseras och förverkligas med hjälp av planer och program som kompletterar läroplanen såsom till exempel program för hållbar utveckling eller plan för kulturfostran)
- eventuella lokala prioriteringar som gäller den mångsidiga kompetens som fastställs i grunderna för läroplanen och hur prioriteringarna syns i verksamheten (till övriga delar kan texten i grunderna för läroplanen gällande mångsidig kompetens användas som sådan)
- arrangemang och åtgärder med vilka man stödjer och följer upp att målen för mångsidig kompetens uppfylls i undervisningsarbetet.

4. Verksamhetskultur som utvecklar förmågan att lära sig och främjar integration i samhället

4.1. Verksamhetskulturens betydelse och utvecklandet av den

Verksamhetskulturen omfattar alla handlingssätt, beteendemönster och värden, principer och kriterier på vilka undervisningsarbetets kvalitet vilar. Verksamhetskulturen syns på individ-, grupp- och skolnivå. Läroanstaltens verksamhetskultur är dess historiskt och kulturellt formade sätt att arbeta.

Verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen för vuxna är en helhet som består av

- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- ledning samt organisering, planering, genomförande och utvärdering av arbetet
- den kompetens som finns på läroanstalten och hur kompetensen utvecklas
- pedagogik och professionalitet
- kommunikation och atmosfär, daglig praxis och lärmiljöer.

Verksamhetskulturen formas av både medvetna och omedvetna faktorer. Verksamhetskulturen påverkar alla som tar del av den, oberoende av om de är medvetna om dess betydelse och effekter eller inte. Till exempel överförs modeller för kommunikation och språkbruk samt könsroller till de studerande. Medlemmarna i skolsamfundet tillägnar sig värderingar och attityder som ingår i verksamhetskulturen, delvis omedvetet. Vuxenstuderande har också egna attityder och kulturella vanor, av vilka en del bidrar till att forma den eftersträlvade verksamhetskulturen, medan andra åter kan stå i konflikt med målen. För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens innehåll och lägga märke till icke-önskvärda effekter och korrigera dem i enlighet med målen.

Verksamhetskulturen syns tydligast i de gemensamma handlingssätten. Verksamhetskulturen kan utvecklas och förändras enligt behov. En grundläggande förutsättning för utvecklingen är ett öppet, interaktivt och förtroendeskapande samtalsklimat där alla är delaktiga. Det är också viktigt att både läroanstaltens personal och de studerande utvärderar verksamhetskulturen för att skapa riktlinjer för verksamheten. Verksamhetskulturen ska uppmuntra till samarbete både i arbetsgemenskapen och bland de studerande. En kultur som präglas av samhörighet är viktig i den grundläggande utbildningen för vuxna.

Lokal precisering

Arbis är ett pulserande och öppet medborgarinstitut och en mötesplats på svenska för olika kulturer. Verksamhetskulturen är fördomsfri och öppen för nya utmaningar och uppmuntrar till växelverkan mellan de studerande, personalen och det omgivande samhället. Vi bemöter alla vänligt, sakligt, likvärdigt och respektfullt och följer i vardagen principerna för en ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling. Vi jobbar för att skapa en trygg studiemiljö där var och en vågar vara sig själv och en aktiv del av gemenskapen.

4.2. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen för vuxna ska hjälpa läroanstalterna att styra och utveckla sin verksamhet. De förpliktar utbildningsanordnarna att skapa förutsättningar för att principerna ska kunna förverkligas.

En lärande och uppmuntrande organisation är kärnan i verksamhetskulturen

En läroanstalt som erbjuder grundläggande utbildning för vuxna ska fungera som en lärande organisation som på ett jämlikt sätt uppmuntrar och stödjer sina medlemmar i lärandet. Förutsättningen och det viktigaste verktyget för att utveckla en lärande organisation är dialog. Att reflektera över målen och regelbundet utvärdera det egna arbetet och att man kan arbeta i lugn och ro främjar lärandet. Det är också viktigt att utnyttja information från samarbetspartner, utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning. Det pedagogiska ledarskapet har stor betydelse. Ledarskapet ska framför allt inriktas på att trygga förutsättningarna för lärande.

En lärande organisation ska skapa förutsättningar för sina medlemmar att lära sig tillsammans och av varandra. Av lärare och handledare i den grundläggande utbildningen för vuxna krävs en särskild förmåga att uppmuntra och motivera de studerande att möta utmaningar som är förknippade med lärandet, deras tidigare studiebakgrund och lärandeupplevelser samt med studiespråket. Var och en ska uppmuntras att hitta sina resurser och sina styrkor.Handledningen i att lära sig lära är mycket viktig i den grundläggande utbildningen för vuxna. I en lärande organisation inser man betydelsen av fysisk aktivitet för lärandet och man värdesätter att man fördjupar sig i arbetet, anstränger sig i studierna och slutför arbetet.

Flexibilitet som tar hänsyn till individen

De studerandes varierande bakgrund och livssituationer förutsätter flexibla strukturer och undervisningsarrangemang samt individuell handledning av studier i den grundläggande utbildningen. Den grundläggande utbildningen för vuxna kan vara en fortsättning på tidigare studier som den studerande genomfört i den grundläggande utbildningen för läropliktiga, andra studier som den studerande genomfört eller undervisning i svenska. Många studerande med invandrarbakgrund har också genomfört studier i sitt hemland.

Undervisningen och studierna ska ordnas med beaktande av de studerandes bakgrund och utgångsläge, såsom modersmål och kultur, religion eller livsåskådning, orsaken till invandringen och hur länge de bott i Finland, tidigare skolgång samt kunskaper i undervisningsspråket och kännedom om finländsk studiekultur. Den studerandes egna mål för studierna ska beaktas och den individuella studieplanen utarbetas utgående från vilka studier den studerande behöver.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Skolan är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle, där det lokala och globala överlappar varandra. Olika identiteter, språk, livsåskådningar och religioner lever sida vid sida och i växelverkan med varandra. I en lärande organisation utnyttjas medvetet både det egna kulturarvet samt den språkliga och kulturella mångfalden. I en lärande organisation ger man synlighet åt olika minoriteter som lever i Finland. I den grundläggande utbildningen för vuxna är internationaliseringen på hemmaplan en mångsidig resurs. En lärande organisation utnyttjar landets kulturarv och kulturmiljöer och förhåller sig öppet och positivt till mångfald. Den ska ge utrymme för att utveckla mångbottnade identiteter. Den ska utveckla förståelse, omsorg och ett ansvarsfullt förhållningssätt mellan individer och grupper. Undervisningen ska stödja den studerandes utveckling till en aktiv och balanserad medlem av både det finländska och det egna språk- och kultursamfundet.

Flerspråkighet är en form av kulturell mångfald. Varje gemenskap och varje medlem i gemenskapen är flerspråkig. I en lärande organisation diskuteras attityder gentemot språk och språkgrupper, man förstår språkets centrala betydelse för lärandet, för kommunikation och samarbete, samt för identitetsskapandet och för integrationen i samhället. Det ska vara naturligt att använda olika språk parallellt i läroanstaltens vardag och språk ska värdesättas. Varje

läroämne har sitt eget språk, textbruk och begreppssystem. De olika vetenskapsgrenarnas språk och symbolsystem öppnar olika perspektiv på samma fenomen. Undervisningen ska gå från vardagsspråk mot mera abstrakta begrepp. I en språkmedveten skola är samtliga medarbetare, i synnerhet lärarna, både språkliga modeller och språklärare i det läroämne de undervisar. Undervisningen ska planeras och genomföras genom samarbete mellan lärarna så att de studerande i alla läroämnena får den språkliga stöd de behöver.

Välbefinnande och trygghet

Alla har rätt till en trygg studie- och arbetsmiljö. Organisationens strukturer och arbetssätt ska utformas så att de stödjer hela organisationens och alla medlemmars psykiska, sociala och fysiska välbefinnande och trygghet i vardagen. Förebyggande av risker och farliga situationer är en del av tryggheten. Det är viktigt att systematiskt försäkra sig om att lokalerna, lärmiljöerna, läromedlen och undervisningssituationerna är trygga och fria från hinder.

Goda sociala relationer, respekt och öppen kommunikation samt en trivsamt miljö skapar förutsättningar för arbetsro. Känslan av att bli hörd och bemött skapar trygghet. Mobbning, våld, sexuella trakasserier, diskriminering eller rasism ska inte accepteras och de ska aktivt förebyggas. Olämpligt beteende ska åtgärdas. Läroanstaltens lärare eller rektor ska i fråga om trakasserier, mobbning, diskriminering eller våld som skett i skolan eller under skolvägen och som kommit till lärarens kännedom meddela vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för den studerande som är misstänkt och för den som utsatts, ifall hen är under 18 år.

De studerande har rätt att få handledning samt tidigt och tillräckligt stöd. Läroanstalten ska samarbeta med andra aktörer för att trygga de studerandes välbefinnande.

Delaktighet och demokrati

De studerande ska uppmuntras att delta och utveckla strukturer och tillvägagångssätt som främjar delaktighet och påverkan. Känslan av att tillhöra gemenskapen och bli hörd och uppskattad gör studierna mera betydelsefulla. Den studerande ska vara den aktiva parten i det egna lärandet och integrationen i samhället.

De studerande ska uppmuntras att delta i planeringen av undervisningen och i läroanstaltens eventuella aktiviteter och hobbyverksamhet. Studerandekåren erbjuder en möjlighet till delaktighet. Läroanstaltens övriga verksamhet såsom tutorverksamhet, volontärarbete och olika slag av aktiviteter kring hållbar utveckling ger ytterligare möjligheter. Samarbete med olika sektorer, kulturinstanser, organisationer, företag och andra aktörer fördjupar insikterna om samhället och om hur man ska agera i medborgarsamhället. Kontakter med läroanstalter i olika länder ökar förmågan att verka i en globaliserad värld.

Likabehandling och jämlikhet

En lärande organisation ska främja likabehandling och jämlikhet. Medlemmarna ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av faktorer som hänger samman med personen i fråga. Likabehandling förutsätter både att man beaktar individuella behov och att man garanterar grundläggande rättigheter och möjligheter till delaktighet för alla.

En lärande organisation ska genom sina värderingar och sin praxis främja jämställdhet mellan könen. Undervisningen ska ha ett könssensitivt förhållningssätt. Organisationen ska uppmuntra de studerande att upptäcka sina egna möjligheter och att förhålla sig till olika läroämnena, göra val och gå in för sina studier utan könsbundna rollmodeller. Genom utveckling och val av lärmiljöer, arbetssätt och undervisningsmaterial visar man sin respekt för den mänskliga mångfalden.

Ansvar för miljön och en hållbar framtid

En lärande organisation ska i all sin verksamhet fästa uppmärksamhet vid de ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella dimensionerna av hållbar utveckling. I en lärande organisation ska man visa exempel på ett ansvarsfullt förhållningssätt till miljön samt inge hopp om en bra framtid genom att skapa en kunskapsgrund för eko-social bildning. Den ska ge sina medlemmar förutsättningar att uppfatta sambandet mellan det förflutna, nutiden och framtiden. I studerandegemenskapen utvecklar de studerande sin förmåga att utvärdera sin egen livsstil och vid behov ändra på den. De ska få erfarenheter av att samarbeta för att bygga en bra framtid. De

studerande ska delta i planeringen och skapandet av en hållbar vardag. En lärande organisation uppmuntrar de studerande att öppet bemöta världens mångfald och att arbeta för en rättvisare och hållbarare framtid.

Lokal precisering

1. Vi tror på att alla lär sig

Utgångspunkten för de studerande är mycket varierande både vad gäller tidigare färdigheter och sättet att ta till sig ny kunskap. Alla lär sig i sin egen takt och varje lärupplevelse är värdefull. I och med att en stor del av de studerande är invandrade är språkmedvetenheten en mycket viktig aspekt att beakta i undervisningen i alla ämnen. Också svenskspråkiga studerande har nytta av en språkmedveten undervisning. På så sätt har alla en möjlighet att lära sig.

2. Känsloerna är en viktig del av lärandet

Känslor är ständigt närvarande i den studerandes vardag. Den kan under studiernas gång uppleva negativa känslor som rädsla, ilska, ångest och skam. Att kunna identifiera och reglera sina känslor är viktiga färdigheter som läraren kan förstärka hos de studerande genom att själv föregå med gott exempel. I en trygg och positiv atmosfär är det lättare att ta till sig kunskap.

3. Tillsammans lär vi oss mera

En viktig utgångspunkt för all utveckling är att göra saker tillsammans och att dela med sig av sitt kunnande. Det är viktigt att beakta och erkänna de vuxenstuderandes tidigare kunnande och expertis på olika områden. De är de bästa experterna på sitt eget lärande och därför är vi måna om att beakta all respons från de studerande. Tillsammans är vi en lärande gemenskap. Vi uppmuntrar de studerande att modigt försöka; också misslyckanden är viktiga erfarenheter för lärandet. Att föra fram oenigheter är ett bra tillfälle för en gemensam värdediskussion.

4. Att övervinna sig själv och växa är viktigare än att tävla och prestera

På Helsingfors arbis är lärandet något positivt och glädjefyllt. Vi ger uppmuntrande respons också för små framsteg, inte enbart för slutprov. Det stärker de studerandes uppfattning om sig själva som lärande individer och stärker deras motivation. Målet med studierna är att de studerande växer; lärandet är en process som kräver också mognad. Vårt gemensamma mål är att de studerande kommer vidare i sina studier.

5. Vi skapar välbefinnande

En förutsättning för att den studerande ska känna sig välkommen och väl till mods är att vi accepterar olikheter. Var och en ska känna att den får vara sig själv. Vi dömer ingen för den den är. För oss är lärandet det mest värdefulla.

Bedömning av verksamhetskulturen och utvecklingen av den

Verksamhetskulturen stöder dels de studerande i att ge respons, dels lärarna i att utvärdera sin egen verksamhet. Det är viktigt att värna om en kultur som tillåter försök och misstag. På så sätt blir vi medvetna om vad som fungerar och vad som inte gör det och kan styra utvecklingen i önskvärd riktning. Vi diskuterar verksamhetskulturen både inom personalen och med de studerande. Vi begär regelbundet in respons och den behandlas på personalmöten där vi kommer överens om vilka åtgärder vi ska vidta.

4.3. Lärmiljöer och arbetssätt

4.3.1. Lärmiljöer

Med lärmiljöer avses de lokaler, platser, grupper och aktiviteter, där undervisningen, studierna och lärandet sker. Lärmiljöer innefattar också redskap, tjänster och material som används i undervisningen. Lärmiljöerna ska stödja de studerandes individuella och gemensamma

utveckling, lärande och kommunikation samt stärka vardagskompetensen. Lärmiljöerna ska uppmuntra till kommunikation och delaktighet samt främja gemensamt kunskapsbyggande och en positiv studieatmosfär.

Vid utvecklandet av lärmiljöerna ska man sträva efter pedagogiskt mångsidiga helheter som möter de studerandes behov. Lärmiljöerna ska stödja det kunskapsunderlag som grundar sig på tidigare erfarenheter och hjälpa den studerande att hitta effektiva sätt att komplettera och utveckla sina kunskaper samt vid behov revidera sina uppfattningar eller handlingsmönster. Lärmiljöerna ska ge de studerande möjlighet till flexibla individuella och gemensamma studier, kreativa lösningar samt att analysera och undersöka företeelser ur olika perspektiv.

Lärmiljöerna ska utvecklas med beaktande av de kunskaper och färdigheter som vuxenstuderande inhämtat genom arbete, i familjelivet och på fritiden. Informations- och kommunikationsteknik är en viktig del av mångsidiga lärmiljöer. Med hjälp av digitala verktyg kan man stärka de studerandes delaktighet och förmåga att samarbeta samt förbättra deras möjligheter att förverkliga individuella studievägar.

Hela målspråksmiljön stödjer utvecklingen av den studerandes kunskaper i svenska. Den vuxnas erfarenheter av olika vardagliga språksituationer – sociala nätverk, hobbyer, personliga kontakter – ska utnyttjas i studierna. Den studerande ska uppmuntras att ta del av lärmiljöer utanför skolan samt olika digitala och interaktiva lärmiljöer för att befästa sina språkkunskaper.

Planlösningarna ska utvecklas, planeras och utformas så att lokalerna och möblerna i mån av möjlighet går att förändra. Lokalerna ska vara ergonomiska, estetiska, tillgängliga, ljusa, trivsamma, välordnade och rena. De akustiska förhållandena och inomhusluften ska vara av god kvalitet. Målet är att de studerande ska ha tillgång till lokaler, redskap, material och bibliotekstjänster så att de också har möjlighet att studera självständigt. Utöver skolans utrymmen inomhus och utomhus ska naturen och den byggda miljön användas i undervisningen. Bibliotek, idrotts-, konst- och naturcentra, museer och många andra samarbetsparter erbjuder olika typer av lärmiljöer.

Man ska samarbeta målinriktat och bilda nätverk med arbetslivet, organisationer och sakkunniga inom olika områden. Kulturellt mångskiftande lärmiljöer stödjer de studerandes egen kulturella identitet och stärker delaktigheten, integrationen i det finländska samhället och sysselsättningsmöjligheterna.

Lärmiljöerna ska vara trygga och hälsosamma och främja de studerandes fysiska och psykiska hälsa och välmående. Ansvarsfullt arbete, arbetsro och en vänlig och lugn atmosfär stödjer lärandet och tryggheten. De studerande ska öva sig att arbeta på ett tryggt och ansvarsfullt sätt också i digitala lärmiljöer. Verksamheten ska planeras i enlighet med målen för hållbar utveckling.

De studerande ska vägledas att använda även sina egna digitala verktyg som stöd för lärandet.

Lokal precisering

Arbis är ett medborgarinstitut med ett mångsidigt kursutbud som också de studerande inom den grundläggande utbildningen för vuxna kan utnyttja. Kurserna kan vara ett komplement till den obligatoriska undervisningen eller utgöra en hobby. Omgivningen ger därmed de studerande en möjlighet att hitta nya sociala nätverk och alternativ för framtiden. Den studerande får också ta del av de kontakter till arbetslivet och organisationer som har skapats inom integrationsutbildningen.

Arbis har ett eget bibliotek som bland annat tillhandahåller läromedel och böcker på lättläst svenska. I och med att Arbis är centralt beläget är det enkelt att använda hela staden som lärmiljö.

Digitala lärmiljöer och verktyg är en naturlig del av undervisningen.

4.3.2. Arbetssätt

Utgångspunkt för valet av arbetssätt är de mål som ställts upp för undervisningen och lärandet samt de studerandes behov, förutsättningar och intressen. Varierande arbetssätt stödjer och styr såväl undervisningsgruppens som den enskilda studerandes lärande. Genom mångsidiga arbetssätt och bedömningsmetoder får de studerande möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Genom val av arbetssätt ska man i undervisningen sträva efter att bryta eventuella könsbundna eller stereotypa attityder och handlingsmönster.

I utbildningen för vuxna är utnyttjandet av tidigare kunskaper och praktiska arbetssätt av central betydelse. Att träna nya arbets- och studiemetoder är en central del av studierna och den studerande ska uppmuntras att pröva olika studiesätt. I undervisningen används åskådliga, experimentella och upplevelsebaserade arbetssätt som anknyter till vardagliga situationer. Genom att använda arbetssätt som är typiska för olika vetenskapsgrenar hjälper man de studerande att både strukturera sina kunskaper och tillägna sig nya färdigheter. Konstnärligt uttryck, kreativitetsövningar och egna aktiviteter integreras på ett flexibelt sätt i undervisningen.

Differentiering berör studiernas omfattning och djup, arbetsrytm, arbetsgång och de studerandes olika sätt att lära sig. Differentieringen ska utgå från de studerandes behov och möjligheter att själva planera sina studier, att välja olika arbetssätt och vid behov också studera i egen takt. De studerande ska vägledas att hitta arbetssätt som passar dem. Genom differentiering stödjer man den studerandes självkänsla och motivation. Differentiering bidrar också till att förebygga behov av stöd.

Undervisningen i den grundläggande utbildningen för vuxna ska vara språkmedveten. Det är viktigt att kunna läsa, förstå, tolka och producera olika texter. Språkmedvetna arbetssätt förutsätter samarbete mellan lärarna och en gemensam förståelse för språkets betydelse för lärandet. Undervisningen i svenska och andra läroämnen kan delvis ordnas som kompanjonundervisning för att stärka de studerandes multilitteracitet och utveckla språkfärdigheten. I sådana fall ska man försäkra sig om att målen och det centrala innehållet i bägge läroämnena eller kurserna uppnås. Lämpliga arbetssätt är till exempel självständiga studier, distansuppgifter och projektarbeten.

Kriterier för valet av arbetssätt är att de

- väcker den studerandes vilja att lära sig och ta ansvar för sitt lärande samt stärker den studerandes tro på sig själv som lärande individ
- drar nytta av den vuxnas livserfarenhet och bidrar till kunskaper som den studerande har nytta och glädje av
- stödjer det kollaborativa lärandet som sker genom inbördes kommunikation mellan de studerande, främjar social flexibilitet och förmågan att samarbeta konstruktivt och att ta ansvar för sig själv och andra
- uppmuntrar de studerande att kommunicera i olika typer av situationer på undervisningsspråket och på andra språk samt utvecklar deras ordförråd och uttrycksförmåga
- utvecklar förmågan att söka, producera och tillämpa information samt bedöma informationens tillförlitlighet
- hjälper den studerande att bli medveten om och utvärdera sitt eget lärande, stimulerar till målinriktat arbete samt utvecklar och breddar den studerandes inlärningsstrategier och förmåga att tillämpa dem i nya situationer
- ger den studerande möjlighet att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs för fortsatta studier och i arbetslivet
- ger färdigheter som möjliggör delaktighet, påverkan och ett aktivt medborgarskap.

Lokal precisering

På Helsingfors arbis använder vi mångsidiga, tidsenliga och aktiverande undervisningsmetoder som tar hänsyn till olika lärtilar och till de studerandes tidigare kunskaper och behov. Vi beaktar de fem sinnena, utnyttjar ändamålsenlig teknik och olika lärmiljöer och modifierar undervisningen enligt gruppernas sammansättning som kan vara mycket varierande, både vad gäller de studerandes ålder, bakgrund och studievana. Vi inspirerar de studerande, handleder dem i studieteknik i varje ämne och uppmuntrar dem till självständigt arbete utanför Arbis men också till regelbunden närvaro och aktivitet under lektionerna. Vi varvar teori, praktik och reflektion i undervisningen.

4.4. Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden

I den grundläggande utbildningen för vuxna är den helhetsskapande undervisningen en viktig del av den verksamhetskultur som främjar förmågan att lära sig och integrationen i samhället. Målet är att hjälpa de studerande att förstå samband mellan olika fenomen och hur de är beroende av varandra. Helhetsskapande undervisning ska uppmuntra de studerande att kombinera kunskaper och färdigheter från olika vetenskapsgrenar och att i växelverkan med varandra strukturera dem till meningsfulla helheter. Arbetsperioder då de studerande undersöker helheter och kombinerar och undersöker olika vetenskapsgrenar ger dem möjligheter att tillämpa sina kunskaper och att känna sig delaktiga i ett gemensamt kunskapsbyggande. Detta stärker de studerandes förmåga att uppfatta vilken betydelse det som de lär sig i skolan har för det egna livet och den egna gruppen och i ett vidare perspektiv för samhället och mänskligheten. Samtidigt får de redskap för att vidga och strukturera sin världsbild.

Helhetsskapande undervisning förutsätter ett pedagogiskt grepp, som rör både undervisningens innehåll och arbetsmetoder, där man inom undervisningen i de olika läroämnena och i synnerhet över läroämnesgränserna studerar olika teman eller företeelser i den verkliga världen som helheter.

Helhetsskapande undervisning kan genomföras genom att

- samma tema studeras parallellt i två eller flera läroämnena samtidigt
- innehåll som hör till samma tema delas in i perioder som följer på varandra
- tillämpa kompanjonundervisning
- ordna olika aktiviteter, såsom temadagar och -veckor, olika tillställningar, kampanjer, studiebesök och lägerskolor
- i samarbete mellan olika läroämnena planera och införa mångvetenskapliga lärområden som kan innehålla ovannämnda helhetsskapande metoder.

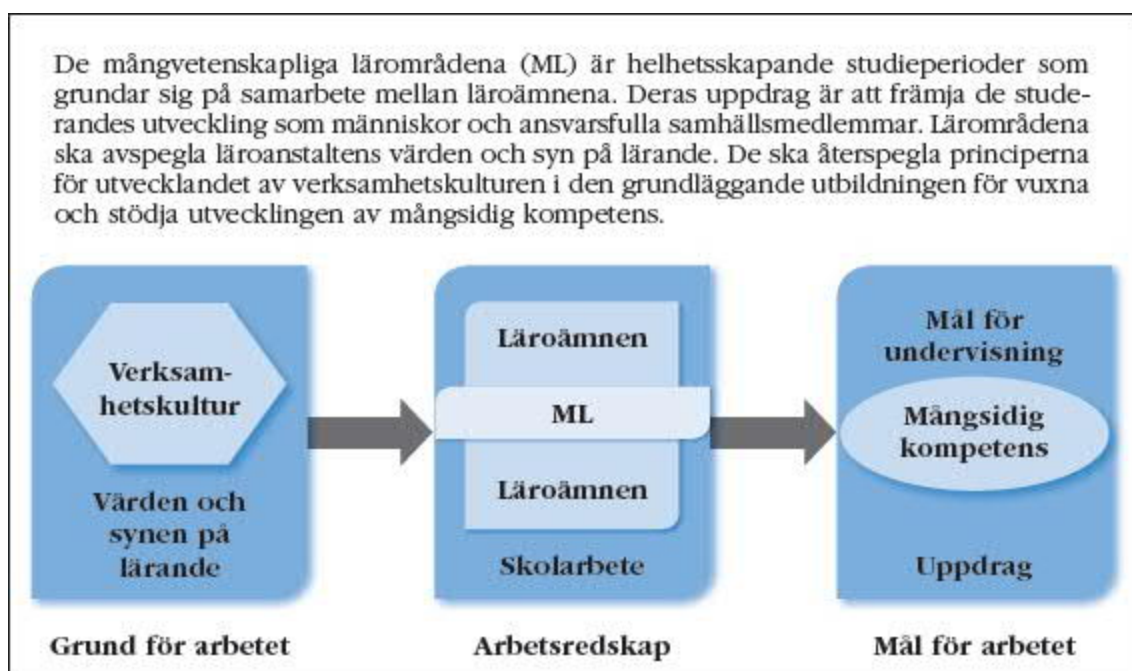
De mångvetenskapliga lärområdena ska planeras utgående från principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen för vuxna. Lärområdena ska avspegla skolans funktion som en lärande och uppmuntrande organisation. De ska bidra till de studerandes och invandrarnas integration i samhället och framför allt stödja utvecklingen av mångsidig kompetens.

De mångvetenskapliga lärområdena ska planeras och genomföras utgående från de lokala förhållandena och möjligheterna. De erbjuder ett bra tillfälle för samarbete mellan skolan och det övriga samhället. Genom att behandla ämnen som har lokal anknytning, är aktuella och har samhällsrelaterad betydelse ökar man motivationen hos lärarna, de studerande och skolans externa samarbetspartner. Lärområdena ska omspänna en tillräckligt lång tidsperiod, så att de studerande har tid att fördjupa sig i innehållet, arbeta målinriktat, mångsidigt och långsiktigt. Lärområdenas teman och arbetssätt avgörs lokalt. Det är önskvärt att man i den grundläggande utbildningen för vuxna förverkligar åtminstone ett mångvetenskapligt lärområde per läsår.

Förverkligandet av mångvetenskapliga lärområden förutsätter samarbete mellan läroämnen och att skolans övriga verksamhet utnyttjas. Innehållet i lärområdena ska väljas bland teman som är förenliga med principerna för verksamhetskulturen, lämpar sig för samarbete mellan läroämnen och lärare och där man i studierna utnyttjar infallsvinklar, begrepp och metoder som är kännetecknande för de olika läroämnena. Bedömningen av lärandet i de mångvetenskapliga lärområdena utgör en del av bedömningen i de olika läroämnena.

Det är av största vikt att de studerande deltar i planeringen, eftersom syftet med lärområdena är att konkret behandla sådant som ingår i och som vidgar de studerandes erfarenhetsvärld. Ur den studerandes perspektiv är syftet med de mångvetenskapliga lärområdena att

- stärka de studerandes delaktighet och ge dem möjligheter att vara med och planera målen, innehållet och arbetsätten i studierna
- lyfta fram frågor som de studerande upplever som viktiga och skapa tillfällen att förbättra saker och lösa problem med gemensamma krafter
- ge de studerande möjligheter att kombinera lärande utanför skolan med studierna
- öka träningen i vardagskompetens och ge utrymme för intellektuell nyfikenhet, upplevelser och kreativitet samt skapa många olika slag av kommunikations- och språksituationer
- träna en hållbar livsstil
- sporra de studerande att handla på ett sätt som gynnar det allmänna och samhällets bästa.

Lokal precisering

På Helsingfors arbis sker den helhetsskapande undervisningen naturligt i och med att samma lärare undervisar i flera ämnen. Därutöver kan de studerande utgående från sina egna intresseområden delta i Arbis övriga kursverksamhet. På det sättet kombinerar de studierna med lärande utanför klassen. De får dessutom träna sig i olika kommunikationssituationer och skapa kontakt med människor av olika ålder och bakgrund.

4.5. Frågor som avgörs på lokal nivå

Att fundera över verksamhetskulturen är en viktig del av läroplansarbetet och samtidigt en del av utvecklingen av verksamheten. Utbildningsanordnaren ska lokalt besluta hur de studerande och övriga aktörer deltar i utvecklandet av verksamhetskulturen.

Utbildningsanordnaren ska se till att varje läroanstalt beskriver och/eller beslutar

- på vilka sätt de studerande och skolans personal garanteras möjlighet att delta i utvärderingen och utvecklandet av verksamhetskulturen
- eventuella lokala tyngdpunktsområden i utvecklandet av verksamhetskulturen
- eventuella lokala prioriteringar som gäller valet och utvecklandet av lärmiljöer och arbetssätt
- på vilka sätt studerande med ett främmande språk som modersmål stöds i undervisningsspråket som en del av en språkmedveten verksamhetskultur.

Om man beslutar att mångvetenskapliga lärområden ska ingå i undervisningen ska man i läroplanen besluta teman för de mångvetenskapliga lärområdena och hur de genomförs. I läroplanen ska man också besluta om centrala externa samarbetsparter för varje lärområde och om hur förverkligandet av lärområdena följs upp, utvärderas och utvecklas. Man ska också besluta om samarbetet och arbetsfördelningen i samband med planeringen och förverkligandet av mångvetenskapliga lärområden och hur man ser till att så många läroämnen som möjligt deltar i planeringen och förverkligandet av de mångvetenskapliga lärområdena. I läroplanen kan man också besluta om förfaringssätt, genom vilka man under läsåret kan komma överens om ett nytt mångvetenskapligt lärområde som upplevs som viktigt.

Lokala prioriteringar som gäller verksamhetskulturen eller utvecklandet av den ska skrivas in i läroanstaltens läroplan och/eller läsårsplan i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. Man kan också i läroplanen bifoga planer för samarbete med utomstående aktörer, som stödjer förverkligandet av de mångvetenskapliga lärområdena.

5.Handledning, stöd för lärande och studier, studerandevård och användning av disciplinära åtgärder

5.1.Handledning

Mål för handledningen

Målet med handledningen är att stödja de studerande så att de har lika möjligheter att klara av sina studier. Det är hela läroanstaltens gemensamma uppgift att ge den studerande en heltäckande handledning. Målet med handledningen är att utveckla den studerandes inlärningsfärdigheter och förmåga att lära sig samt förståelse för följderna av egna val och handlingar. Samtidigt utvecklas den studerandes förmåga att planera och ha kontroll över sitt liv. Handledningen ska stödja den studerandes förmåga att realistiskt bedöma sina egna förutsättningar och möjligheter i olika skeden av studierna. Handledningen ska också främja välbefinnandet och förebygga studieavbrott.

Målet med handledningen är att stärka och stödja de studerande så att de själva ska kunna göra val och fatta beslut som berör deras liv, utbildning och arbetskarriär. Den studerande ska med hjälp av handledningen få kunskaper och färdigheter som är centrala när man börjar studera, i studierna och när man söker till fortsatta studier. Dessutom ska den studerande få en mångsidig bild av utbildningsmöjligheterna, yrken och arbetslivet som stöd för sina fortsatta planer. Den studerande ska hänvisas att utnyttja olika handlednings-, rådgivnings- och informationstjänster. Målet är att den studerande känner till de centrala informationskällorna som anknyter till vidareutbildning och yrkesval, kan söka information och använda källorna som stöd för att söka till fortsatta studier.

Handledningen ska stödja studerande som tillhör språkliga och kulturella minoriteter eller har invandrarbakgrund. I handledningen ska man också göra upp en konkret plan för fortsatta studier och/eller karriärplan som beaktar den studerandes mål på långsikt. Ifall det handlar om en studerande med invandrarbakgrund, ska åtgärder som stödjer sysselsättningen och fortsatta planer efter den grundläggande utbildningen pågå under hela integrationsprocessen, ända från att den studerande ansöker till utbildningen till eventuell efterhandledning.

Hur handledningen genomförs

Handledningen ska utgå från den studerandes behov och mål och handledningens innehåll utformas enligt dem. En grundläggande förutsättning för att handledningen ska lyckas är att man respekterar den studerande som en vuxen person. Identifieringen av tidigare studier samt kunskaper och färdigheter som den studerande inhämtat annanstans än i utbildning kräver särskild uppmärksamhet. För en vuxen studerande kan brister i grundläggande kunskaper och färdigheter inverka negativt på både livskompetensen och självförtroendet. För att väcka och upprätthålla studiemotivationen krävs därför att handledaren sätter sig noggrant in i varje studerandes situation.

Studierna kan också planeras så att den studerande genomför kurser från de olika skedena samtidigt. Om det är ändamålsenligt att den studerande endast genomför kurser i läskunnighets- och/eller inledningsskedet kan hen efter det hänvisas till annan lämplig utbildning.

I handledningen ska man beakta den studerandes helhetssituation genom att utöver studierna också behandla vardagshantering och eventuellt frågor som anknyter till den studerandes livssituation och hälsa. I studiernas inledningsskede har handledningen som främsta uppgift att hjälpa den studerande att hitta motivation och gå in för studierna och rollen som studerande.

För att trygga engagemanget i studierna och en kontinuerlig studieprocess krävs mångsidig och långsiktig handledning samt stöd.

Handledningen ska ordnas både individuellt och i grupp. I den individuella handledningen ska den studerande kunna diskutera frågor som berör studierna, utbildnings- och yrkesval, framtiden och livssituationen. Den grundläggande utbildningen för vuxna ska också innehålla separata handledningskurser, som stärker de studerandes kunskaper och färdigheter för arbetslivet och bidrar till att nå övriga mål för handledningen. Den studerandes individuella studieplan kan också innehålla studieperioder vid andra läroanstalter och praktisk arbetslivsorientering.

Lokal precisering

Målet med handledningen i grundläggande utbildning för vuxna är att genast i början av studierna delaktiggöra den studerande så att hen lär sig att ta ansvar för sina studier.

Handledningen är kopplad till vilket skede i utbildningen som den studerande befinner sig i. Självstyrningen ökar mot slutet av studierna i varje skede. Studiehandledning bidrar till att den studerande lyckas med sina studier och blir bättre på att självständigt planera dom och sin framtid samt att bygga upp en yrkesidentitet och andra behövliga färdigheter för arbetslivet eller för fortsatta studier.

Det är viktigt med rätt information i rätt tid till de personer och aktörer som är involverade i handledningen. I samband med den inledande kartläggningen av den studerandes kunnande och uppdateringen av den studerandes individuella studieplan samarbetar vi med andra läroanstalter, myndigheter och övriga samarbetsparter som t.ex. arbets- och näringsbyråerna eller Stadin osaamiskeskus.

Arbetsfördelning:

Ämnesläraren handleder den studerande i studiefärdigheter i de ämnen som hen undervisar i och stöder den studerande så att hen uppnår de färdigheter som behövs med tanke på forstatta studier och arbetslivet. Ämnesläraren erkänner den studerandes kunnande i det egna läroämnet och är på så sätt delaktig i uppgörandet och uppdaterandet av den studerandes personliga studieplan. Läraren kommunicerar och förmedlar information till andra personer och aktörer som är involverade i handledningen.

Lärare och grupphandledare handleder och informerar om läroinrättningens praxis och följer med att studierna framskrider (och uppdaterar vid behov den studerandes personliga studieplan) samt stöder den studerande att ta studierna på allvar. Läraren handleder och stöder speciellt vid inledning och slutförande av de olika skedena i utbildningen samt svarar på frågor gällande fortsatta studier. Läraren svarar i huvudsak för innehållet i studiehandledningskurserna och har en viktig roll i den studerandes karriärplanering.

I handledningen deltar också Arbis SFI-handledare. Övriga aktörer som kan vara involverade i handledningen är Arbis kansli, aktörer inom tredje sektorn, studerandetutorer, flerspråkiga handledare samt den studerandes socialhandledare. I huvudsak sker handledningen inom ramarna för handledningskurserna som kan ordnas dels gruppvis eller som individuell handledning. De viktigaste målsättningarna med detta samarbete är att hitta lämpligaste studieprogram, kurser eller lediga arbetsplatser för den studerande.

5.2. Individuell studieplan

I den grundläggande utbildningen för vuxna ska en individuell studieplan utarbetas för den studerande. Den individuella studieplanen styr utvecklingen av den studerandes kunskaper och färdigheter under studierna. I planen som utarbetas i samråd med den studerande beskrivs målen för studierna och hur lång tid det tar att uppnå dem. Den individuella studieplanen ska utgå från den studerandes färdigheter, identifieringen av kunskaper som inhämtats tidigare och målen för studierna. Den studerandes tidigare studier och livssituation, i synnerhet tidigare studieprestationer och lärandeupplevelser, ska beaktas då den individuella studieplanen görs upp.

I den grundläggande utbildningen för vuxna ska enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning sådana tidigare slutförda studier eller på annat sätt förvärvat kunnande som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen identifieras och erkännas. Den studerandes utgångsnivå ska bestämmas och utbildningsanordnaren och den studerande ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan för den studerande, där följande ska anges:

- tidigare utbildning i Finland och/eller någon annanstans, särskilt tidigare studier inom den grundläggande utbildningen och arbetserfarenhet eller annan erfarenhet som eventuellt räknas till godo i studierna
- kunskaper i svenska/finska och andra språkkunskaper samt färdigheter för språkstudier
- kurser och/eller lärokurser som räknas till godo
- vilket skede i den grundläggande utbildningen för vuxna studierna inleds med (läskunnighetskedet, annat inledningsskede eller slutskedet)
- kurser som ska avläggas
- eventuella studie- och/eller orienteringsperioder vid andra läroanstalter och/eller arbetslivsorientering
- den beräknade studietiden
- studieförhållanden, hur studierna genomförs och eventuella särskilda undervisningsarrangemang
- studiefärdigheter och eventuella stödbehov
- plan för fortsatta studier och karriärplan.

När den individuella studieplanen görs upp ska den studerandes eventuella tidigare studieplan och dess genomförande beaktas. Från utbildningsanordnarens sida svarar studiehandledaren och lärarna tillsammans för uppgörandet av den individuella studieplanen. Studieplanen kan också innehålla studieperioder vid andra läroanstalter, t.ex. vid yrkesläroanstalter.

Om en studerande flyttar till utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare i enlighet med denna lag, gymnasielagen, lagen om yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, ska den tidigare utbildningsanordnaren trots sekretessbestämmelserna utan dröjsmål lämna den nya utbildningsanordnaren uppgifter om den studerandes individuella studieplan och om vilka studier han eller hon slutfört.

Vid behov utarbetas och följs planen upp genom yrkesövergripande samarbete. Beroende på den studerandes bakgrund kan hans ärenden också, förutom av läroanstaltens företrädare, skötas av olika myndigheter. Utgående från behov och vilken grupp det är fråga om kan samarbetet bestå av att stödja invandrares integrationsprocess, samarbeta med romska organisationer, stödja studierna i samråd med socialarbetare eller fängelsepersonal eller att samarbeta med andra aktörer och nätverk.

När den individuella studieplanen görs upp är det bra att ta i beaktande eventuella integrationsplaner som en arbets- och näringsbyrå eller kommun gjort upp eller planer för strafftiden som gjorts upp vid en straffanstalt. En integrationsplan som gjorts upp utgående från en inledande kartläggning är en individuell plan för invandrare för de åtgärder och tjänster, som syftar till att stödja invandrares möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i svenska eller finska samt övriga kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet och som främjar invandrares möjligheter att delta som jämbördiga medlemmar i samhället.

Studier som hör till den grundläggande utbildningen för vuxna kan genomföras vid den egna läroanstalten, andra läroanstalter eller på något annat ställe. En förutsättning för att kunna agera aktivt och målinriktat är att kontinuerligt utveckla sina studiefärdigheter och sin förmåga att söka information. Målen för dessa färdigheter ska beskrivas i studieplanen vid sidan av målen för kunskaperna och färdigheterna i de olika läroämnena.

Studieplanen och hur den uppnås ska följas upp och utvärderas tillsammans med den studerande och eventuella andra parter som sköter hans ärenden. När den studerandes situation förändras

ska planen uppdateras så att den motsvarar den nya situationen. Den studerande ska informeras om sina möjligheter att få stöd av personer som medverkar i handledningen och vilka deras uppgifter är inom handledningen.

En studerande kan anses ha avgått om han eller hon utan att ha anmält giltigt skäl uteblir från undervisningen och det är uppenbart att han eller hon inte avlägger studierna i enlighet med sin individuella studieplan.

Lokal precisering

I uppgörandet, uppföljningen, uppdaterandet och utvärderingen av den studerandes individuella studieplan deltar den studerande, grupphandledaren och ämnesläraren. I början av studierna intervjuar vi den studerande och gör en inledande kartläggning av hans kunskaper. Den studerande börjar göra upp sin studieplan på studiehandledningskursen i början av studierna. Vid behov använder vi en tolk eller en flerspråkig handledare som stöd.

5.3. Stöd för lärande och studier

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska undervisningen ordnas utgående från de studerandes ålder och förutsättningar. Detta gäller också den grundläggande utbildningen för vuxna, där åldern och livssituationen varierar stort bland de studerande. Undervisningen och stödet ska ordnas utgående från såväl varje studerandes som hela undervisningsgruppens utgångsläge, styrkor och utvecklingsbehov. Stöd för lärande och studier innebär både lösningar som berör hela gruppen och lärmiljön och lösningar som möter de studerandes individuella behov. Varje studerande ska ha möjlighet att lyckas i sitt lärande utifrån sina egna förutsättningar, att utvecklas som lärande individ och att växa och utvecklas som människa. Syftet med stödet är att förhindra att problemen växer, blir komplicerade och långvariga.

Behovet av stöd kan bero på till exempel språkliga, matematiska, motoriska eller uppmärksamhetsrelaterade svårigheter. Den studerande kan också ha behov av stöd på grund av mentala problem, social missanpassning, traumatiska upplevelser eller problem som anknyter till livssituationen.

Det första sättet att ta hänsyn till de studerandes olikheter är att differentiera undervisningen. Alla studerandes förutsättningar och behov ska beaktas i arbetet. Det innebär olika inlärningsförutsättningar samt växlande språklig och kulturell bakgrund och kunskaper i undervisningsspråket. De studerande ska få hjälp med att förstå utbildningens mål och betydelse. De ska också ges handledning och stöd som ökar deras förutsättningar att lyckas. Skolans verksamhetskultur ska utvecklas så att den främjar samarbetet mellan skolans personal och de studerande och även de studerandes samarbete och gemensamma lärande.

Det är speciellt viktigt att inlärningssvårigheter och hinder för lärandet förebyggs och upptäcks i ett tidigt skede. Identifieringen av behovet av stöd grundar sig på den studerandes egna, lärarnas och den övriga personalens observationer. Den studerande kan också hänvisas att utreda sitt behov av stöd med hjälp av aktörer utanför skolan. Först granskas de befintliga arbetssätten, undervisningsarrangemangen och lärmiljöerna och hur de lämpar sig för den studerande. Utifrån det bedöms om man genom att ändra på dem kunde hitta bättre pedagogiska lösningar för den studerande. Vid bedömningen och planeringen av stöd ska resultat från andra eventuella utvärderingar utnyttjas och det stöd den studerande fått tidigare beaktas.

De studerande ska handledas att upptäcka sina resurser, sina styrkor i fråga om lärande och sina utvecklingsbehov. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid den studerandes inlärningsförutsättningar och förmåga att lära sig samt den studerandes möjlighet att ta ansvar för sina studier och för att planera, ställa upp mål, genomföra och utvärdera studierna. Läraren ska bedöma och ge uppmuntrande respons på sina studerandes framsteg samt planera undervisningen, lärmiljöerna och eventuella stödåtgärder.

Stödåtgärderna kan vara differentiering av undervisningen, särskilt prioriterade områden i studierna enligt den studerandes behov, mångsidig studiehandledning och studerandevård. Den studerande hänvisas i mån av möjlighet till stöd som erbjuds av andra aktörer. Användningen av mångsidiga arbetssätt och studiestrategier som är kännetecknande för de olika läroämnena främjar lärandet. De individuella stödåtgärder och det stöd som behövs i olika läroämnena skrivs in i den studerandes individuella studieplan. I arbetet och bedömningen ska man tillämpa metoder som ger den studerande möjlighet att visa sina kunskaper så bra som möjligt.

Särskilda undervisningsarrangemang kan användas i undervisningen enligt lagen om grundläggande utbildning.

Lokal precisering

För att vi skall kunna ordna och rikta stödformer på ett ändamålsenligt sätt är det viktigt att vi känner den studerande och att det finns ett ömsesidigt förtroende. Grupphandledaren eller den flerspråkiga handledaren, ämneslärarna och den studerande utvärderar tillsammans behovet av stöd. Gymnasieutbildningens speciallärare kan vid behov konsulteras. Vi informerar den studerande om olika stödformer, t.ex. samarbete med tredje sektorn med läxläsningshjälp.

Läraren har en viktig roll för att stödja inlärningen. Det är viktigt att stämningen på lektionerna är lugn och positiv. Den studerande ska känna sig välkommen i gruppen och känna att hen vid behov får den hjälp som hen behöver. Vi stöder de studerande genom att repetera och genom att använda ett språkbruk som beaktar den studerandes språkliga nivå. I mån av möjlighet anpassar vi läromedlen utgående ifrån den studerandes behov.

För att stödja studieförmågan erbjuder vi stödkurser, stödlektioner, handledda läxverkstäder och kamratundervisning.

5.4. Studerandevård

I det här kapitlet anges de centrala principerna för studerandevården och målen för den studerandevård som hör till undervisningsväsendet samt utbildningsanordnarens skyldighet att göra upp en studerandevårdsplan. I dessa grunder används begreppen studerandevård, studerande, läroanstalt och utbildningsanordnare. Det som nedan föreskrivs om välfärdsområden gäller även Helsingfors stad.

Lagen om elev- och studerandevård tillämpas på studerande som avlägger hela den grundläggande utbildningens lärokurs enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna (examensinriktade studerande). Utbildningsanordnaren ska enligt lagen göra upp en studerandevårdsplan. Studerandevården ska i tillämpliga delar ordnas och genomföras enligt samma principer som i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för läropliktiga (Föreskrift 104/011/2014).

Syftet med studerandevården är att garantera alla studerande lika möjligheter till lärande och välbefinnande samt att värna om hela läroanstaltens välbefinnande och en sund och trygg studiemiljö. Målet är att förebygga problem och tillhandahålla det stöd som behövs i ett så tidigt skede som möjligt. Studerandevården ska bestå av både gemensam och individuell studerandevård.

Studerandevården ska genomföras som systematiskt samarbete mellan undervisningsväsendet och välfärdsområdet och de studerande och deras vårdnadshavare samt vid behov andra samarbetspartner. Studerandevården ska i första hand vara förebyggande, gemensamt arbete. Den gemensamma studerandevården är en gemensam uppgift för alla yrkesverksamma vid läroanstalten.

De studerande har även rätt till studerandevårdstjänster, som utgörs av skol- och studerandehälsövårdstjänster samt kurators- och psykologtjänster. Den studerande har rätt att avgiftsfritt få sådan studerandevård som förutsätts för att han eller hon ska kunna delta i undervisningen, med undantag för sjukvårdstjänster för studerande över 18 år.

Studerandevårdstjänsterna ska i första hand ordnas som närservice, som utbildningsanordnaren ska erbjuda ändamålsenliga lokaler för. Studerandehälsovårdstjänsterna kan även anordnas centraliserat vid studerandehälsovårdens verksamhetsställe. Även i detta fall ska tjänsterna vara lättillgängliga för de studerande.

Utbildningsanordnaren ska göra upp en studerandevårdsplan för genomförandet av den samlade studerandevården. För den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen av den anordnarspecifika studerandevården svarar en sektorsövergripande styrgrupp. Studerandevårdsplanen ska göras upp i samarbete med läroanstaltens och studerandevårdstjänsternas personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Vårdsområdet har i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen en samarbetsskyldighet vid beredningen av utbildningsanordnarens studerandevårdsplan.

Utbildningsanordnarens studerandevårdsplan ersätter den lokala läroplanen för studerandevårdens del. I studerandevårdsplanen ingår de anordnarspecifika målen och de centrala principerna för studerandevårdsarbetet samt åtgärder för att genomföra och följa upp studerandevården (egenkontroll) och preciserade uppgifter för helheterna 1–5 enligt läroanstalt. I studerandevårdsplanen ska utbildningsanordnaren beskriva hur man i läroanstalterna följer upp och vid behovser över hur planen genomförs. Utarbetandet av utbildningsanordnarens studerandevårdsplan beskrivs närmare i kapitel 5.6. Frågor som avgörs på lokal nivå och utbildningsanordnarens studerandevårdsplan.

Lokal precisering

Vi följer Helsingfors gemensamma studerandevårdsplan.

Till den gemensamma studerandevårdsgruppen hör kurator, psykolog och lärare. Tillsammans planerar, utvecklar och utvärderar de studerandevården. Studerandevårdsgruppen träffas varje termin. Rektor ansvarar för förverkligandet av studerandevården.

Kontaktuppgifterna till psykolog och kurator finns på Arbis webbsida under grundläggande utbildning för vuxna. Kurator och psykolog presenterar sig för de studerande i början av läsåret och informerar de studerande om studerandevårdstjänsterna och vem som har rätt att ta del av dem.

Den gemensamma studerandevården är det primära sättet att erbjuda studerandevård på. Gemensam studerandevård är förebyggande och dess uppgift är att stärka en miljö som kännetecknas av omsorg och trygghet. Alla som jobbar inom den grundläggande utbildningen för vuxna är en del av den gemensamma studerandevården genom att främja välbefinnande i vardagen. Varje vuxen kan genom sitt agerande vara med och skapa en god och trygg inlärningsmiljö.

Studerandevård kan också innebära till exempel gemensamma smågruppsträffar eller evenemang som temadagar, utfärder, fester eller exempelvis småskaliga avslappningsövningar på lektionstid. I undervisningsgruppen kan man tillsammans arbeta för att förbättra trivselen i gemenskapen och skapa gemensamma spelregler för hur man ingriper i eventuella mobbningsituationer.

5.5. Disciplinära åtgärder

Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö, arbetsro och ostörda studier. Skolan kan påverka arbetsron på många sätt, främst genom utveckling av verksamhetskulturen, samarbete, gemensamt ansvar och omsorg. Genom att utveckla pedagogiska lösningar och bygga upp en atmosfär som präglas av förtroende och omsorg skapas förutsättningar för en god arbetsro.

Som en disciplinär åtgärd kan en studerande ges en skriftlig varning eller bli avstängd för högst ett år.

Lagen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att i samband med läroplanen utarbeta en plan och anvisningar om användningen av disciplinära åtgärder och

förfaringssätt. Syftet med planen är att se till att förfaringssätten är lagenliga och enhetliga och att eleverna behandlas jämlikt. Planen stödjer också att skolans ordningsregler följs.

Utbildningsanordnaren ska se till att varje skola har en plan för användningen av disciplinära åtgärder. Den kan utarbetas som en del av läroplanen eller som en separat plan. Planen kan i sin helhet utarbetas gemensamt för alla utbildningsanordnarens skolor eller så att planens struktur och de centrala gemensamma riktlinjerna ingår i den lokala läroplanen och planen sedan preciseras skilt för varje läroanstalt.

Vid utarbetandet av planen är det viktigt att notera att endast disciplinära åtgärder som nämns i lagen får användas och att man vid användningen av disciplinära åtgärder ska iaktta de allmänna rättsskyddsprinciperna inom förvaltningen. Användningen av disciplinära åtgärder ska grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva skäl. Konsekvenserna av likartade gärningar ska vara de samma, oberoende av gärningsman, dock så att upprepade gärningar kan anses som en försvårande omständighet. De disciplinära konsekvenserna ska stå i proportion till gärningen. Disciplinära åtgärder får inte användas på ett sätt som kränker eller förolämpar de studerande.

Lokal precisering

I den grundläggande utbildningen för vuxna följer vi den finskspråkiga planen Menettelytapaohje oppilaiden ja opiskelijoiden kurinpitotoimista, ojentamiskeinoista ja turvaamistoimenpiteistä.

5.6. Frågor som avgörs på lokal nivå och utbildningsanordnarens studerandevårdsplan

Det är viktigt att välja metoder för handledning, stöd för lärande och studier, studerandevård och disciplinära åtgärder som bidrar till att uppnå målen för undervisningen och stödjer en verksamhetskultur som utvecklar förmågan att lära sig och främjar integration i samhället. De läroanstaltsspecifika lösningarna, arbets- och ansvarsfördelningen och övriga praktiska detaljer ska preciseras i de enskilda läroanstaltens läroplaner och/eller i läsårsplanerna i enlighet med utbildningsanordnarens beslut.

Handledning

Utbildningsanordnaren ska besluta och beskriva

- mål för handledningen och hur handledningen genomförs
- vilka personer som medverkar i handledningen, deras uppgifter och inbördes arbetsfördelning
- på vilket sätt den individuella studieplanen utarbetas, följs upp och utvärderas
- samarbetsparter, samarbetsmål och hur samarbetet i frågor som berör handledning i praktiken genomförs med andra läroanstalter, myndigheter och andra samarbetsparter
- hur man informerar om handledningen.

Stöd för lärande och studier

Utbildningsanordnaren ska besluta och beskriva

- hur undervisningen och stödåtgärderna i praktiken ordnas för studerande som behöver stöd
- samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen inom personalen när behovet av stöd bedöms, stödet planeras och ordnas och genomförs i praktiken
- hur de studerande informeras om möjligheterna till stöd.

Utarbetandet av utbildningsanordnarens studerandevårdsplan

Utbildningsanordnaren ska i enlighet med bestämmelserna bereda en studerandevårdsplan för varje utbildningsform. Utbildningsanordnaren avgör på lokal nivå hur de nödvändiga uppgifterna

om helheterna (punkt 1–5 som beskrivs nedan) sammanställs och hur läroanstalternas verksamhet styrs med hjälp av uppgifterna. För studerandevårdstjänsternas del sker detta i samarbete med välfärdsområdet. Planen bifogas till kommunens välfärdsplan för barn och unga.

Utbildningsanordnaren svarar för att följande uppgifter enligt läroanstalt ingår i planen för hur studerandevården ska genomföras, utvärderas och utvecklas (helheterna 1–5):

1. En uppskattning av det totala behovet av studerandevård och tillgängliga studerandevårdstjänster
2. Läroanstaltens åtgärder för att främja den gemensamma studerandevården
3. Åtgärder för att tillhandahålla de stödinsatser som behövs (individuell studerandevård)
4. Samarbetet med de studerande och deras familjer samt personalen vid läroanstalten och andra aktörer som stöder de studerandes välbefinnande
5. Planer för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier samt krisplanen

Utbildningsanordnarens studerandevårdsplan ska innehålla de punkter som fastställs i lagen om elev- och studerandevård och i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för läropliktiga. Inom den grundläggande utbildningen för vuxna ska planen beredas med hänsyn till målgruppens särdrag, såsom ålder, livssituation samt språklig och kulturell bakgrund.

Disciplinära åtgärder

Utbildningsanordnaren ansvarar för att en plan för disciplinära åtgärder utarbetas. Planen kan ingå i den lokala läroplanen eller utgöra en separat plan, vilket i så fall ska nämnas i läroplanen.

I planen ska fastställas och beskrivas

- vilka förfaringssätt som preciserar och kompletterar lagstiftningen om förseelser, fusk och störande beteende, samt ansvars- och arbetsfördelning och metoder för samråd och dokumentering
- hur man vid användningen av disciplinära åtgärder garanterar att förvaltningens allmänna rättsskyddsprinciper iakttas
- hur man ser till att personalen instrueras och har den kompetens som behövs för att utöva disciplinära befogenheter
- hur olika parter informeras om planen, ordningsreglerna och de lagstadgade disciplinära åtgärderna
- med vilka metoder man följer upp planen och utvärderar genomförandet och effekten av åtgärderna.

6. Samarbete och olika undervisningsarrangemang

6.1. Samarbete

Utbildningsförvaltningen och läroanstalterna som ordnar grundläggande utbildning för vuxna ska samarbeta för att garantera enhetlighet och kvalitet i den grundläggande utbildningen för vuxna, öka öppenheten i verksamheten och för att stödja de studerandes lärande och skapa fungerande studievägar. Samarbete behövs även för att trygga mångsidiga lärmiljöer och välbefinnandet i skolan och för att planera, utvärdera och utveckla skolans verksamhet. Samarbetet ska vara systematiskt och utvärderas i samråd med skolans samarbetspartner.

Samarbetet ska också sträcka sig till andra utbildningsanordnare, t.ex. anordnare av yrkesutbildning, framför allt när det gäller att ordna undervisning i läskunnighetsskedet och för att inkludera yrkesstudier i den studerandes individuella studieplan. Samarbetet är särskilt viktigt vid övergången till andra utbildningsvägar.

De studerandes delaktighet

Skolarbetet ska ordnas så att de studerande får erfarenheter av samarbete, delaktighet och demokratisk verksamhet i sin undervisningsgrupp, i skolan och närmiljön och i olika nätverk.

Som medlemmar i skolsamfundet har de studerande ansvar för studiemiljön och möjligheter att påverka skolans verksamhet. Man ska i läroanstalterna skapa strukturer som aktiverar de studerande och främjar deras delaktighet i skolan och samhället. De studerandes ska delta i uppgörandet av läroplanen på det sätt som bestäms lokalt. De studerande kan vara med och utveckla och utvärdera skolans verksamhet till exempel genom att delta i studerandekårsverksamheten. Studerandekåren har som uppgift att främja de studerandes samverkan och möjligheter att påverka.

Samarbete med andra parter

Den som ordnar grundläggande utbildning för vuxna ska samarbeta med andra parter inom samma sektor i frågor som rör utbildningen. Syftet med samarbetet är att stödja den studerandes integration i samhället samt att förebygga och förhindra marginalisering. Samarbetet ska garantera den studerande heltäckande stöd och därför är det viktigt att samarbetet är yrkesövergripande.

I den grundläggande utbildningen för vuxna ska läroanstalten beroende på ärendet samarbeta med olika förvaltningar och andra parter. Ett aktivt samarbete med Arbetskraftsmyndigheterna är viktigt i synnerhet för att stödja handledningen och sysselsättningen av studerande med invandrarbakgrund. Utbildningsanordnaren har också nytta av samarbete med aktörer inom tredje sektorn, särskilt med invandrarnas och romernas egna organisationer och medborgarorganisationer.

Läroanstalten ska i mån av möjlighet också samarbeta med arbetslivet för att ge de studerande möjlighet att bekanta sig med arbetslivet och öka deras förutsättningar att få arbete. Samarbete mellan läroanstalter behövs framför allt då en studerande flyttar från en läroanstalt eller typ av läroanstalt till en annan. Olika läroanstalter kan också samarbeta sinsemellan för att bredda undervisningsutbudet och stärka personalens kompetens.

I fråga om undervisning vid straffanstalter bedrivs samarbete med brottsförklaringsmyndigheten, brottsförklaringsregionen eller fängelset på det sätt som beskrivs i avsnittet Undervisning som ordnas vid straffanstalter.

Lokal precisering

De främsta samarbetsparterna är Arbis SFI-utbildning inklusive kontakten till Arbetskraftsmyndigheterna, arbetslivet (arbetslivspraktik), yrkesutbildningen, gymnasieutbildningen (stöd för lärande, studerandevård och flerspråkiga handledare) samt tredje sektorns handledningstjänster.

De studerande är delaktiga i den kontinuerliga utvärderingen av verksamheten där också samarbetet med andra aktörer utvärderas.

6.2. Fjärruppkoppling i undervisningen

I den grundläggande utbildningen för vuxna kan man använda fjärruppkoppling i undervisningen för att erbjuda mångsidiga studiemöjligheter inom alla läroämnena och ämnesområdena. Undervisningen i den grundläggande utbildningens lärokurs för vuxna kan även ordnas helt och hållet som distansundervisning. Fjärruppkoppling i undervisningen främjar lika möjligheter för de studerande till mångsidig och högklassig undervisning oberoende av antalet studerande, läroanstaltens läge eller den studerandes livssituation.

Med hjälp av fjärruppkoppling i undervisningen kan undervisningen både differentieras och genomföras genom helhetsskapande studier. Man kan möta de studerandes individuella behov, erbjuda undervisning som stödjer utveckling av särskild begåvning, fördjupa läroanstaltens stöd för lärande och studier eller sköta undervisningen om den studerande till exempel arbetar eller sköter barn vid sidan om studierna, eller i vissa undantagssituationer. Fjärruppkoppling ger möjligheter att genomföra undervisningen och studierna på olika sätt i olika lärmiljöer. Det innebär att man som stöd för lärandet kan utnyttja olika lärares kompetens, undervisningsteknologi och den sakkunskap som finns hos skolans samarbetspartner, i arbetslivet och eventuella internationella nätverk utgående från de studerandes behov och målen för undervisningen.

Lokal precisering

Grundläggande utbildning för vuxna ordnas som närundervisning men i särskilda fall kan en viss del av undervisningen och handledningen genomföras på distans.

6.3. Undervisning som ordnas vid straffanstalter

Med undervisning som ordnas vid straffanstalter avses undervisning för fångar som huvudsakligen ordnas i fängelser. Undervisningen kan också ordnas utanför ett fängelse enligt lokal överenskommelse med brottsförklaringsmyndigheten. Grundläggande utbildning för vuxna som ordnas som undervisning vid straffanstalter ska i tillämpliga delar följa de föreskrifter och bestämmelser som gäller den grundläggande utbildningen. Den grundläggande utbildningen för fångar ska motsvara den grundläggande utbildningen för andra vuxna. I undervisning som ordnas vid straffanstalter kan lärokursens omfattning avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs för vuxna som omfattar minst 46 kurser, men den måste omfatta minst 30 kurser. Utöver de normer som styr den grundläggande utbildningen regleras undervisningen vid straffanstalter av fängelselagen och -förordningen och av internationella rekommendationer om undervisning som ordnas vid straffanstalter. I undervisningen betonas likabehandling och jämlika möjligheter samt den normalitetsprincip som ska följas inom brottsförklaringsmyndigheten. Undervisningen vid straffanstalter kan för sin del stödja målen i fängelselagen om att förbättra fångarnas livskompetens och vägleda dem till ett liv utan brott.

De fångar som inte slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs ska erbjudas möjlighet till det. Den studerande ska få handledning i studierna och hans studieframsteg ska följas upp. Planeringen av studierna och studiegången kan effektiviseras genom tillgodsräkning av tidigare studiehelheter samt kunskaper och färdigheter som inhämtats före och under fängelsetiden

i olika utbildningar och funktioner samt genom ömsesidigt samarbete mellan läroanstalter, fängelsepersonalen och den studerande.

Undervisningsutbudet ska planeras och förverkligas med beaktande av att

- den genomsnittliga fängelsevistelsen är några månader och omsättningen av studerande är stor, så undervisningsutbudet ska vara mångsidigt och det ska finnas möjlighet att flexibelt inleda studierna vid olika tidpunkter
- fångar har ofta i jämförelse med den övriga befolkningen svagare utbildningsbakgrund och lider oftare av inlärningssvårigheter, rusmedelsproblem och mentala problem, och behöver därför mångsidigt stöd i studierna
- en del fångar tillhör specialgrupper (till exempel unga fångar under 21 år, kvinnliga fångar, romska fångar och fångar med ett främmande språk som modersmål). I deras fall är det ofta nödvändigt att differentiera undervisningen genom olika undervisningsarrangemang och metoder.

Vid sidan av gruppundervisning kan fångarna erbjudas möjlighet till självständiga studier, som kan stödjas till exempel med hjälp av fjärruppkoppling i undervisningen. I det fallet måste man följa brottspåföljdsmyndighetens säkerhetsföreskrifter.

Studierna fungerar ofta också som en del av fångens rehabilitering. I synnerhet studierna i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna, som kan integreras i den övriga fängelseverksamheten, stödjer utvecklingen av vardagskompetens och ger den studerande kunskap och erfarenhet om sin förmåga att lära sig. I fråga om en studerande vid en straffanstalt kan studier i den grundläggande utbildningen också integreras i undervisning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning.

Eftersom fångar med mycket låg utbildning och unga fångar oftare än andra uppfattar sig själva som svaga elever, kan upplevelser av framgång i studierna sporra dem till att återuppta avbrutna grundskolestudier och planera fortsatta studier. Med hjälp av den grundläggande utbildningen för vuxna kan man öka fångarnas intresse och färdigheter för att söka sig till utbildning på andra stadiet, vilket främjar principen om livslångt lärande. Då en studerande förflyttas från ett fängelse till ett annat kan man genom samarbete mellan läroanstalten, fängelsepersonalen och den studerande samt flexibla undervisningsarrangemang se till att studierna fortsätter.

Av betyg över grundläggande utbildning för vuxna får inte framgå att studierna har genomförts i ett fängelse.

Lokal precisering

Helsingfors stad ordnar inte grundläggande utbildning för vuxna på svenska vid straffanstalter. På finska ordnas grundläggande utbildning för vuxna vid straffanstalter av Helsingin aikuislukio.

6.4. Frågor som avgörs på lokal nivå

Samarbete

Utbildningsanordnaren avtalar om återkommande samarbetspraxis med behövliga parter. De överenskomna lösningarna skrivs in i den lokala läroplanen. Utbildningsanordnaren ska se till att de studerande har möjlighet att delta i planeringen av samarbetspraxis och vid val av samarbetsparter.

Fjärruppkoppling i undervisningen

Utbildningsanordnaren ska i den lokala läroplanen beskriva hur fjärruppkoppling i undervisningen beaktas, i synnerhet vid definitionen av verksamhetskultur, lärmiljöer, arbetssätt, handledning och samarbete och i de läroämnesspecifika kapitlen.

Undervisning som ordnas vid straffanstalter

Ifall en läroanstalt ordnar undervisning i ett fängelse eller annan straffanstalt, ska ifrågavarande undervisningsarrangemang skrivas in i den lokala läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna eller en separat läroplan görs upp för undervisningen för fångar. Utbildningsanordnaren ska avtala med brottsförklaringsmyndigheten om hur undervisningen för fångar ordnas.

Utbildningsanordnaren ska besluta och beskriva

- *vilken läroanstalt som ordnar grundläggande utbildning för vuxna som fängelseundervisning*
- *genom vilka arrangemang fängelseundervisning kan ordnas utanför fängelset*
- *hur fängelseundervisningen stödjer målen i fängeslagen om att förbättra fångarnas livskompetens och vägleda dem till ett liv utan brott*
- *hur och med vilkas hjälp fångarna stöds att fortsätta sina studier efter att fängelseundervisningen upphört.*

7. Bedömning av den studerandes lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen för vuxna

7.1. Bedömningens syften

Enligt lagen och förordningen om grundläggande utbildning har bedömningen av den studerande två syften som stödjer varandra. Syftet med bedömningen är att

- handleda och sporra den studerande i studierna och att utveckla de studerandes förutsättningar för självvärdering (formativ bedömning)
- definiera i vilken grad den studerande har uppnått målen som ställts upp för läroämnena (summativ bedömning).

Bedömningen ska fokusera på den studerandes lärande, kunnande och arbete.Handledningen och sporrandet i studierna och utvecklingen av den studerandes färdigheter för självvärdering genomförs med hjälp av formativ bedömning. I vilken mån den studerande har uppnått de mål som ställts upp för de olika läroämnena ska bedömas summativt. Uppförande bedöms inte i den grundläggande utbildningen för vuxna.

Vid genomförandet av bedömningens syften ska de allmänna principerna för bedömningen följas. Läroanstalterna ska ha enhetliga principer och förfaringssätt för bedömningen som blir konkreta i läroanstaltens bedömningskultur. Utbildningsanordnaren ska följa upp hur bedömningsprinciperna uppfylls i läroanstalterna samt stödja utvecklingen av en enhetlig bedömningskultur.

7.1.1. Formativ bedömning

Syftet med den formativa bedömningen är att handleda den studerande i framstegen i studierna i relation till de uppställda målen. Den formativa bedömningen hjälper den studerande att förstå sitt eget lärande, uppfatta sina styrkor och utveckla sina arbetsfärdigheter i syfte att nå de mål som ställts upp för läroämnet. Den formativa bedömningen är en del av undervisningen.

Den formativa bedömningen är respons som stödjer och leder lärandet. Responsen ska hjälpa den studerande att förstå målen för läroämnet, att uppfatta sina egna framsteg i relation till de uppställda målen samt hur prestationerna kan förbättras i förhållande till de uppställda målen och kunskapskraven.

Självvärdering och kamratrespons är en del av den formativa bedömningen. De studerande tränar under lärarens handledning på sina färdigheter i självvärdering och på att ge och ta emot kamratrespons. Dessa färdigheter ska tränas som en del av studierna i alla läroämnena. Självvärderingen och kamratresponsen inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdöme som eleven ska få i läroämnet.

Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för de studerande i början av varje kurs. Varje studerande ska kunna bilda sig en uppfattning om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms.

Den formativa bedömningen ska alltid genomföras i syfte att uppnå målen för läroämnena som har ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna och preciserats i den lokala läroplanen.

Den formativa bedömningen förutsätter ingen dokumentation.

7.1.2. Summativ bedömning

Syftet med den summativa bedömningen är att beskriva hur väl och i vilken mån den studerande har uppnått de mål som ställts upp för läroämnena i den lokala läroplanen.

Den summativa bedömningen ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna och som preciserats i den lokala läroplanen. Bedömningen i slutet av en kurs är en summativ helhetsbedömning av hur den studerande presterat. Slutbedömningen ska fokusera på de mål som ställts upp för läroämnena när den grundläggande utbildningens lärokurs avslutas.

I bedömningen av den studerandes kunnande ska man använda föremålen för bedömningen i inledningsskedet och i det eventuella läskunnighetsskedet som fastställts i grunderna för den grundläggande utbildningen för vuxna och kunskapskraven för slutbedömningen i den grundläggande utbildningen för vuxna.

Den summativa bedömningen genomförs alltid av läraren som undervisar den studerande, eller, om lärarna är många, av lärarna gemensamt. Den summativa bedömningen genomförs i slutet av varje kurs och i slutet av den grundläggande utbildningen.

Läraren ska dokumentera de omdömen av elevens prov på kunnande som inverkar på den summativa bedömningen.

Den studerande och vårdnadshavaren till en studerande som är under 18 år ska i god tid informeras om den studerande riskerar att inte uppnå målen för studierna i inledningsskedet eller för den grundläggande utbildningen. Så fort behovet av stöd konstateras ska den studerande få tillräckligt med stöd för att avlägga sina studier.

7.2. Allmänna principer för bedömningen

Följande principer för bedömningen ska följas.

Bedömningen är jämlik

Bedömningen ska grunda sig på likabehandling. Bedömningen ska grunda sig på de gemensamma mål som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna och som preciserats i den lokala läroplanen. Varje studerande ska få veta vad som avses att hen ska lära sig och hur hens lärande, kunnande och arbete bedöms. Slutvitsorden ska bildas på lika grunder i hela landet.

Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet

Syftet med bedömningen är att hjälpa de studerande att uppfatta hur hen framskrider i studierna. Detta förutsätter kommunikation mellan läraren och den studerande och respons för att främja att den studerande uppnår målen. Till genomförandet av bedömningen hör att de studerande ges möjlighet att vara delaktiga, att identifiera de studerandes styrkor samt att uppmuntra de studerande.

För att genomföra bedömningen förutsätts samarbete både i läroanstalterna och mellan läroanstalterna och hemmen. Syftet med samarbetet är att klargöra principerna för och förfaringssätten vid bedömningen. Den studerande och vårdnadshavaren till en studerande som är under 18 år ska få tillräckligt med information om den studerandes lärande, kunnande och arbete. Den studerande och vårdnadshavaren till en studerande som är under 18 år har rätt att få information om grunderna för bedömningen och hur de har tillämpats i bedömningen av den studerande.

Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig

Bedömningsförfarandena ska planeras som en logisk helhet och man ska se till att principerna för bedömningen är enhetliga i läroanstalten. Bedömningen ska genomföras både under kursens gång och vid slutet av den grundläggande utbildningen. Bedömningen ska endast fokusera på

det som har ställts upp som mål i den lokala läroplanen. Läraren ska genomföra bedömningen utgående från den studerandes prov på kunnande.

De studerandes prestationer ska inte jämföras med varandra. Bedömningen ska inte basera sig på de studerandes person, temperament eller andra personliga egenskaper.

Den information som fåtts utgående från bedömningen hjälper läraren att anpassa sin undervisning till de studerandes behov. Bedömningen är också ett viktigt verktyg för att identifiera de studerandes eventuella behov av stöd. Samarbetet mellan lärarna i läroanstaltsgemenskapen är nödvändigt för att bedömningen ska kunna genomföras ändamålsenligt.

Bedömningen är mångsidig

De studerandes lärande, kunnande, arbete och uppförande ska bedömas mångsidigt.⁶ Den mångsidiga bedömningen ska grunda sig på prov på kunnande som samlats in på olika sätt. Läraren ska välja förfaringssätten för bedömningen så att de är ändamålsenliga med tanke på bedömningens syften och målen för läroämnet. Den studerande ska ha möjligheter att på olika sätt som är ändamålsenliga med tanke på målen visa vad hen kan och har lärt sig. I valet av bedömningsmetoder ska man beakta att det med endast en bedömningsmetod inte är möjligt att bedöma hur den studerande uppnått samtliga mål som ställts upp för läroämnena.

I bedömningen av studerande med invandrarbakgrund och studerande med ett främmande språk som modersmål är det särskilt viktigt att bedömningsmetoderna är mångsidiga.

Bedömningen grundar sig på mål och kunskapskrav

Bedömningen av lärande, kunnande och arbete ska grunda sig på de mål för läroämnena som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna och som preciserats i den lokala läroplanen.

Bedömningen av den studerandes kunnande ska basera sig på föremålen för bedömningen i inledningsskedet och i det eventuella läskunnighetskedet samt på kunskapskraven som härletts ur målen för läroämnena och som fastställts i grunderna för den grundläggande utbildningen för vuxna. Kunskapskraven är inte mål som ställts upp för de studerande, utan de beskriver vilken kunskapsnivå som krävs för olika vitsord.

Bedömningen beaktar de studerandes förutsättningar

Förfaringssätten vid bedömningen ska planeras och genomföras med beaktande av de studerandes förutsättningar. Man ska ta i beaktande de studerandes olika sätt att lära sig och arbeta samt se till att det inte finns hinder för den studerande att visa sina kunskaper. Utmaningar som berör lärandet och de studerandes kunskaper i undervisningsspråket ska tas i beaktande då bedömningssituationerna planeras och genomförs.

I bedömningen ska man fästa uppmärksamhet vid den studerandes hälsotillstånd, livssituation och specialbehov. Behovet av stöd för lärande samt andra orsaker som inverkar på påvisande av kunnande ska beaktas i förfaringssätten vid bedömningen så, att den studerande har möjlighet att med hjälp av specialarrangemang och alternativa metoder visa sitt kunnande.

I bedömningen av studerande med invandrarbakgrund och studerande med ett främmande språk som modersmål ska den studerandes kunskaper i undervisningsspråket och den studerandes språkkunskaper inom vetenskapsområdet i läroämnet som är mål för bedömningen beaktas.

Lokal precisering

I den grundläggande utbildningen för vuxna använder vi mångsidiga metoder för bedömning. Vi ser på bedömningen som en del av handledningen. Den stöder studerandenas välbefinnande och utvecklingen till att nå deras egen potential. För att läraren ska kunna följa med den studerandes utveckling är det viktigt att läraren mångsidigt samlar in information om den studerandes kunnande till exempel genom hemuppgifter, uppgifter som utförs på lektionstid, genom diskussioner och andra par- eller grupparbeten. För att bedömningen ska vara mångsidig behöver också undervisningsmetoderna vara det.

Som redskap för utvärdering kan läraren använda sig av till exempel uppgifter, projektarbete, portfolion, diverse prov (muntliga prov, gemensamma prov, ämnesprov, elektroniskt prov) eller test, självutvärdering, inlärningsdagbok, essäer, uppsatser, arbete individuellt eller i grupp, uppföljning av lärprocessen, muntlig utvärdering, genom samtal mellan den studerande och läraren och genom kollaborativt lärande. Vi vill uppmuntra de studerande att berätta åt lärare och andra studerande om något upplevs som svårt och om de vill träna mera på det. När en studerande har lärt sig en ny sak kan hen dela med sig av sitt kunnande till de andra i gruppen. Kollaborativ utvärdering stöder också utvecklingen av självutvärdering och igenkännande av egna styrkor när den studerande speglar sig i andra studerande.

7.3. Bedömning av lärande och kunnande

Bedömningen i den grundläggande utbildningen för vuxna ska fokusera på den studerandes lärande och kunnande. Bedömningen av lärande anknyter till handledningen av lärprocessen och den respons som ska ges om den. Bedömningen av kunnande ska i sin tur fokusera på nivån av den studerandes kunskaper och färdigheter. Den studerandes lärande ska handledas och hens kunnande ska alltid bedömas i relation till de mål som ställts upp för de olika läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna och som preciserats i den lokala läroplanen.

I vilken mån målen för mångsidig kompetens uppnås ska inte bedömas separat från läroämnet. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnena bedöms även målområdena för mångsidig kompetens.

7.4. Bedömning av arbete

Bedömningen av arbetet är en del av bedömningen av läroämnet. Arbetet ska alltså inte bedömas separat från läroämnet. Bedömningen av arbetet grundar sig på målen för den studerandes arbetsfärdigheter som ingår i målen för läroämnena som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna och som preciserats i den lokala läroplanen. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnet blir även arbetet bedömt.

Med arbetsfärdigheter avses färdigheter som den studerande under tiden för den grundläggande utbildningen för vuxna utvecklar i att arbeta självständigt och i grupp, att planera och utvärdera sitt eget arbete, att agera ansvarsfullt och försöka sitt bästa samt att agera konstruktivt i kommunikationssituationer.

7.5. Studiegången

Studierna i den grundläggande utbildningen för vuxna framskrider årskurslöst. I inledningsskedet i den grundläggande utbildningen och i det eventuella läskunnighetsskedet genomför den studerande en kurs i taget i enlighet med den individuella studieplanen. När den studerande i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen genomfört alla studier i ett läroämne som ingår i studieplanen med godkänt resultat, eller på annat sätt uppnått kunnande i enlighet med målen, kan den studerande flexibelt övergå till att studera kurserna i slutskedet i dessa läroämnena.

För att säkerställa att studierna framskrider, ska undervisningen och bedömningen planeras så att den studerande har tillräckligt mångsidiga möjligheter att visa sina kunskaper.

Den studerandes studieframsteg ska granskas som helhet i tillräckligt god tid. I handledningen av en studerande inför slutskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna är det viktigt att försäkra sig om att den studerande har tillräckliga studiefärdigheter och sådana kunskaper i undervisningsspråket att hen klarar av studierna.

Den studerande har rätt att få den handledning och det övriga stöd som behövs, om hen på grund av sjukdom, inlärningssvårigheter, frånvaro som beror på en svår livssituation eller av någon annan orsak har blivit, eller riskerar att bli efter i sina studier.

7.6. Identifiering och erkännande av kunnande som förvärvats annanstans

För att en ändamålsenlig individuell studieplan ska kunna göras upp ska den studerandes utgångsnivå bedömas. Bedömningen ska vid behov göras i samarbete med andra myndigheter, till exempel myndigheter med ansvar för integration och/eller arbets- och näringslivsförvaltningen eller andra instanser som de har bestämt. Den studerandes kunskaps- och färdighetsnivå i de olika läroämnena ska bedömas.

Eventuella kunskaper ska identifieras och erkännas och kurser som motsvarar den studerandes kunnande ska tillgodoräknas. När studier vid en annan finländsk läroanstalt tillgodoräknas ska den bedömningen som getts vid den studerandes tidigare läroanstalt inte ändras. Det minimiantal kurser som anges för de olika skedena i förordningen om timfördelningen innebär inte att alla kurser måste avläggas utan anger den nivå som den studerande ska nå i de olika skedena av studierna.

Studierna ska vara individuellt anpassade i de olika skedena. Även om den studerande bedöms vara i behov av till exempel undervisning i inledningsskedet behöver hen i regel inte genomföra alla de obligatoriska studier som ingår i skedet i fråga. Då ska studierna anpassas individuellt också för skedet i fråga genom att kunnande som den studerande har förvärvat annanstans tillgodoräknas.

Lokal precisering

Grupphandledaren och den studerande gör tillsammans upp upp den individuella studieplanen och kartlägger tidigare kunnande för att undvika onödiga överlappningar i studierna.

Integrationsutbildningen på Arbis innehåller till stor del samma element som lärokurserna i den grundläggande utbildningen för vuxna. Läraren bedömer i samråd med personalen på Arbis integrationsutbildning det kunnande som den studerande har uppnått under tidigare studier.

7.7. Påvisande av kunskap i en särskild examen

Kunskaper som motsvarar lärokursen i den grundläggande utbildningen för vuxna kan också konstateras och bedömas vid en särskild examen enligt lagen och förordningen om grundläggande utbildning. Särskild examen kan ordnas av den som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. Den som deltar i en särskild examen ska visa att hens kunskaper och färdigheter i läroämnet i fråga motsvarar kunskaperna och färdigheterna i den grundläggande utbildningens lärokurs. Anvisningar om betyg som används i särskild examen finns i kap. 7.8 och 7.9 i dessa läroplansgrunder.

Lokal precisering

Särskild examen ordnas vid behov under läsåret. Läraren och den studerande kommer i förskott överens om vilka prov på kunnande bedömningen av den studerande ska grunda sig på. Det kan utöver prov röra sig om olika slags alster: essäer, videor, lärandedagböcker, portfolio osv. I samband med att den studerande avlägger en examen kan läraren hålla ett utvärderande samtal om hens alster och därigenom försäkra sig om vad den studerande kan.

7.8. Bedömning och betyg i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna

Bedömningen är en process som pågår hela utbildningen. Syftet är att ge den studerande individuell och uppmuntrande respons. Bedömningen stöder den studerande att öva i synnerhet de färdigheter som hen behöver utveckla mest. Bedömningen ska vara kontinuerlig. Den studerande handleds också att göra en självvärdering för att hen ska få en realistisk uppfattning om sitt kunnande och så småningom kunna ansvara för de egna studierna. Självvärderingen är en viktig del av den finländska studie- och arbetskulturen.

I bedömningen ska man använda mångsidiga metoder för att den studerande så bra som möjligt kan visa sitt kunnande. Bedömningsresponsen ska ges skriftligt och verbalt så att den studerande förstår responsen. Syftet med responsen är att hjälpa de studerande att bli medvetna om vad de har lärt sig, inrikta sina studier på det som är väsentligt och utveckla sina arbetsmetoder, studiefärdigheter och färdigheter i självvärdering. Positiv återkoppling och uppmuntran stödjer lärandet.

Kurserna i inledningsskedet och i det läskunnighetsskede som kan ingå i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna bedöms med G=godkänd eller U=underkänd. Ett undantag från detta är hälsokunskap, som ska bedömas med ett siffervitsord om lärokursen genomförs i inledningsskedet.

Betyg som används i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna är

1. betyg över studier i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna, som ges studerande som har genomfört alla inledande studier som ingår i den individuella studieplanen
2. betyg över studier i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna, som vid behov eller på begäran ges studerande och som innehåller alla inledande studier som den studerande därtills genomfört
3. skiljebetyg, som ges studerande som avbryter studierna.

I betygen i inledningsskedet ska antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- datumet på tillståndet att ordna grundläggande utbildning för vuxna
- den studerandes namn och födelseår
- läroämnesvis de kurser som den studerande genomfört i inledningsskedet och/eller läskunnighetsskedet i den grundläggande utbildningen och bedömning (G=godkänd, U=underkänd)
- datum när betyget utfärdats och rektors underskrift
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt Utbildningsstyrelsens föreskrift OPH-559-2020.

Den studerandes individuella studieplan ska ingå som bilaga och antecknas i betygen i inledningsskedet. Till betygen kan också bifogas andra preciserande utredningar som inte antecknas i betyget.

Lokal precisering

Det vitsord som ges kan kompletteras med en muntlig bedömning.

Om den studerande inte slutför en kurs kan ett tillägg om ofullständiga prestationer bifogas som en bilaga till betyget. Den studerande kan komplettera kursprestationen med de delar som saknas genom att komma överens med läraren om hur detta kan göras.

Om en studerande vill avlägga studieavsnitt självständigt förutsätts det att hen för en diskussion om saken med sin lärare så att vi kan säkerställa att självständiga studier lämpar sig för

den studerande och att hen förstår omfattningen av det arbete som förutsätts för att klara av prestationen. Läraren kan ge lov till självständiga studier.

Ett godkänt vitsord i hälsokunskap kan höjas genom att komma överens om saken med läraren. Rekommendationen är att möjliga höjningar görs först i slutskedet av studierna när den studerande har tillräckligt med insikt i vilka ämnen som behöver höjas och hur resten av vitsorden på avgångsbetyget kommer att se ut.

7.9. Bedömning och betyg i slutskedet i den grundläggande utbildningen för vuxna

7.9.1. Kursbedömning

Alla obligatoriska och valfria kurser i de läroämnena som nämns i 7 § i statsrådets förordning (422/2012, ändrad genom statsrådets förordning 135/2017) ska bedömas med siffror enligt 10 § 3 mom. i förordningen om grundläggande utbildning (852/1998), med undantag för läroämnet studiehandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter. Kurser i övriga ämnen och ämnesområden som lämpar sig för den grundläggande utbildningen bedöms på det sätt som bestäms i läroplanen.

En avlagd kurs bedöms när den är slutförd. Med kursvitsord beskriver man hur den studerande uppnått målen för kursen i läroämnet. Den studerandes kunskaper ska bedömas i relation till kursens mål på det sätt som beskrivs för respektive läroämne.

Ifall en studerande genomför en kurs helt eller delvis genom självständiga studier, ska ovannämnda bedömningsprinciper iakttas. Också i det fallet ska i tillräcklig utsträckning bedömas hur den studerande uppnår målen för kursen. Den studerande måste få godkänt resultat i en kurs som genomförs genom självständiga studier för att kursen ska kunna inkluderas i ämneslärokursen.

Dessa principer iakttas också vid bedömning av kurser som avlagts av sådana studerande som har antagits som studerande för att avlägga endast en eller flera kurser eller för att höja vitsord i någon kurs.

7.9.2. Slutförande av hela den grundläggande utbildningens lärokurs

Lärokursen för den grundläggande utbildningen för vuxna ska omfatta minst 46 kurser i slutskedet. I undervisning som ordnas vid straffanstalter kan lärokursens omfattning vara minst 30 kurser.

Den studerande har fullgjort hela lärokursen för den grundläggande utbildningen för vuxna, då hen har genomfört alla ämneslärokurser som ingår i den individuella studieplanen med godkänt resultat. Lärokursen för ett läroämne består av de obligatoriska och valfria kurser som ingår i den studerandes individuella studieplan. De valfria kurserna är antingen kurser i läroämnena enligt timfördelningen eller kurser i andra ämnen eller ämnesområden som lämpar sig för den grundläggande utbildningen.

Den studerande ska studera minst ett språk enligt lärokursen för A-språket. Den studerande ska genomföra sammanlagt minst 20 kurser i språk, varav minst 4 ska vara kurser i modersmål och litteratur. I den lokala läroplanen ska beslutas om antalet obligatoriska kurser i olika språk.

Kurser som den studerande har genomfört i inledningsskedet av den grundläggande utbildningen för vuxna tas inte i beräkning då man räknar minimiantalet kurser i ett läroämne i den grundläggande utbildningen (46 kurser, vid straffanstalter 30 kurser). Ett undantag från detta är hälsokunskap, som ska räknas till godo om den studerande har genomfört kursen i hälsokunskap i inledningsskedet av den grundläggande utbildningen.

Lokal precisering

Grundläggande utbildning för vuxna på svenska i Helsingfors ordnas inte i straffanstalter.

7.9.3. Slutbedömning och bildande av vitsord

Slutbedömningen utförs efter att studeranden har avlagt alla obligatoriska och valfria kurser som hör till hens studieplan. Syftet med slutbedömningen är att fastställa hur väl den studerande har uppnått målen för lärokursen i respektive läroämne när den grundläggande utbildningen för vuxna avslutas.

För bildandet av slutvitsord anges i dessa grunder för läroplanen nationella kriterier för slutbedömningen.

Bildandet av slutvitsord ska grunda sig på den kunskapsnivå som den studerande visat i relation till målen för lärokursen i lärokursen och kunskapskraven för slutbedömningen. Då ett slutvitsord bildas ska man ta i beaktande alla mål som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för lärokursen i läroämnet och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen.

Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för läroämnet. Om en studerande uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

Bedömningen av den studerandes arbete ska ingå i vitsordet som ges i ett läroämne i slutbedömningen.

De gemensamma läroämnena som ska bedömas med siffror i slutbedömningen i den grundläggande utbildningen för vuxna är: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära och hälsokunskap. Kunskapskraven för slutbedömningen definierar vilken kunskapsnivå som krävs i respektive läroämne för siffervitsorden 5, 7, 8 och 9.

Lärokurserna i övriga ämnen och ämnesområden som lämpar sig för den grundläggande utbildningen bedöms på det sätt som bestäms i den lokala läroplanen.

Ifall den studerande har bytt lärokurser i modersmål och litteratur, det andra inhemska språket eller ett främmande språk, bedöms vid slutbedömningen den lärokurs som den studerande studerat senast. Samma sak gäller om den studerande har bytt från ett åskådningsämne till ett annat, eller från en lärokurs i ett åskådningsämne till en annan.

Av de obligatoriska och valfria kurserna i ett läroämne får den studerande högst ha underkända kursvitsord enligt följande:

Obligatoriska och valfria kurser sammanlagt	av vilka antalet underkända kursvitsord får vara högst
1–2 kurser	0
3–5 kurser	1
6–8 kurser	2
9 eller flera	3

Dessa principer iakttas också vid bedömning av kurser som avlagts av sådana studerande som har antagits som studerande för att avlägga endast en eller flera kurser eller för att höja vitsord i någon kurs.

7.9.4. Betyg och betygsanteckningar i slutskedet av den grundläggande utbildningen för vuxna

Betyg som används i slutskedet av den grundläggande utbildningen för vuxna är

1. skiljebetyg
2. avgångsbetyg
3. betyg i en ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen
4. betyg över lärokurs/lärokurser som fullgjorts i en särskild examen.

I betygen i slutskedet ska antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- läroanstaltens undervisningsspråk
- datumet på tillståndet att ordna grundläggande utbildning för vuxna
- den studerandes namn och födelsetid, i avgångsbetyget även personbeteckning
- datum när betyget utfärdats
- rektors underskrift
- studierna i de olika läroämnena i utbildningens slutskede som ingått i den studerandes studieplan, kursantal och vitsord
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt Utbildningsstyrelsens föreskrift OPH-559-2020.

Andra intyg över den studerandes särskilda kunskaper kan fogas till betyget. Siffervitsorden i betygen kan, förutom i avgångsbetyget, kompletteras med ett verbalt omdöme.

Skiljebetyg

Ett skiljebetyg ges en studerande som flyttar till en annan läroanstalt eller avbryter den grundläggande utbildningen. Till skiljebetyget ska bifogas den timfördelning som läroanstalten följt och en utredning över eventuell betonad undervisning. Om den studerande flyttar till en annan läroanstalt som upprätthålls av samma utbildningsanordnare, behöver inget separat skiljebetyg ges. Skiljebetyget undertecknas av rektor.

Om en studerande får undervisning i sin egen religion, ska bedömningen antecknas i betyget, ifall undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Eventuella vitsord från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i betyget.

Den studerandes individuella studieplan ska fogas till skiljebetyget.

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen ska ges en studerande som i relation till målen för lärokurserna i läroämnena uppnått godkänt resultat i alla läroämnen som ingår i den studerandes studieplan. Det innebär åtminstone vitsordet fem (5) eller det verbala omdömet "godkänd" (G).

I avgångsbetyget antecknas samma uppgifter som i övriga betyg under den grundläggande utbildningen med följande undantag:

- den studerandes hela namn och personbeteckning
- i de gemensamma läroämnena och i de valfria ämnen som ska bedömas med siffror ges bedömningen med ord (hjälpiga – utmärkta) och med siffror (5–10)
- för läroämnena (med undantag av religion) som omfattar flera lärokurser (modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk) antecknas den lärokurs som slutförts
- vitsordet eller omdömet i religion och livsåskådningskunskap antecknas i avgångsbetyget i formen "religion/livsåskådningskunskap" utan att särskilja vilket av läroämnena eller vilken lärokurs i religion den studerande har studerat

- vilket språk som använts i undervisningen i läroämnet, ifall minst hälften av kurserna i ett läroämne i slutskedet av den grundläggande utbildningen för vuxna har undervisats på något annat språk än läroanstaltens undervisningsspråk.
- uppgifter om att den grundläggande utbildningens lärokurs placeras på nivå två i den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser samt i den europeiska referensramen för examina.

Om vårdnadshavaren till en studerande som är under 18 år eller den studerande själv skriftligen anhåller om att ett språk som studeras som valfritt språk inte ska bedömas med siffervitsord på avgångsbetyget, utelämnas vitsordet och på betyget antecknas "godkänd" (G).

En studerande kan på begäran ges ett betyg över slutförd lärokurs i religion/livsåskådningskunskap.

Om en studerande får undervisning i sin egen religion ska det siffervitsord hen får antecknas i avgångsbetyget, ifall undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Ett eventuellt siffervitsord från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i avgångsbetyget.

Läroanstalten kan inte på basis av tilläggsprestationer i efterhand göra ändringar i vitsord som antecknats i ett avgångsbetyg som redan utfärdats. Den studerande ska skaffa ett nytt separat betyg över eventuellt förbättrat kunnande.

Betyg över studier som slutförts genom särskild examen

Om en studerande har fullgjort lärokursen i något läroämne i den grundläggande utbildningen i en särskild examen, ges ett betyg över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen. Av betyget ska framgå vilket läroämne och vilken lärokurs som fullgjorts. Prestationerna i flera läroämnena kan antecknas på samma betyg. Om en studerande har fullgjort en del av en lärokurs i den grundläggande utbildningen, såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ges ett betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen. Ifall en ämneslärokurs eller hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, antecknas inte antalet kurser i betygen.

7.10. Frånvaro och dess inverkan på bedömningen

Den studerande ska delta i undervisningen om hen inte tillfälligt beviljats befrielse från undervisningen på grund av sjukdom eller andra särskilda skäl. Studierna för och bedömningen av en studerande kan delvis ordnas på annat sätt om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd.

Om den studerande är olovligt frånvarande och inte deltar i undervisning, prov eller andra möjligheter som hen erbjudits för att visa prov på sitt kunnande och hen inte har godkända prestationer i relation till de mål som fastställts i den lokala läroplanen, kan eleven ett underkänt kursvitsord i läroämnet.

7.11. Ny bedömning och rättelse av bedömning

Möjligheten till ny bedömning och rättelse av bedömning berör slutbedömningen och studiegången. En begäran om ny bedömning ska tillställas skolan inom två månader efter att den studerande tagit del av informationen. Läroanstaltens rektor och den studerandes lärare beslutar tillsammans om den nya bedömningen.

7.12. Frågor som avgörs på lokal nivå

Riktlinjerna för bedömningen som definieras i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska överföras till den lokala läroplanen och följas som sådana. Även kunskapskraven för slutbedömningen i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna ska överföras till den lokala läroplanen och följas som sådana.

I läroplanen ska för varje läroämne eller ämnesgrupp fastställas vilka kurser den studerande måste genomföra med godkänt resultat för att kunna gå vidare i studierna i ifrågavarande ämne eller ämnesgrupp.

I läroplanen definieras olika sätt att gå vidare i studierna.

Den studerande ska ges möjlighet att visa att hen inhämtat sådana kunskaper och färdigheter som krävs för att kunna gå vidare i studierna.

I läroplanen besluts närmare om principerna för genomförande av kurser genom självständiga studier.

läroplanen bestäms på vilket sätt den studerande ges möjlighet att höja ett godkänt eller underkänt vitsord.

I läroplanen fastställs möjligheterna att avlägga särskild examen och tidpunkten för avläggande av examen.

Utbildningsanordnaren beslutar om betygens utformning.